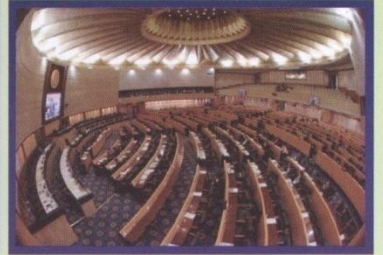
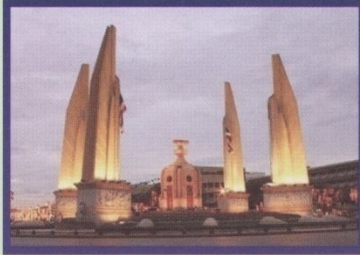

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี

การปล่อยชั่วคราวโดยศาล

พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจุระเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๒๕/๒๕๖๐ เป็นพิเศษ

วันพุธที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๐

อ.พ.๒๔/๒๕๖๐

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ**ร่างพระราชบัญญัติ****มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....****(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)**

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ เมื่อวันที่อังคารที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

**ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว
โดยศาล พ.ศ. .... มีเนื้อหารวม ๑๐ มาตรา สรุปสาระสำคัญดังนี้**

๑. กำหนดบทนิยามศัพท์ “เงินสินบน” “เงินรางวัล” “ผู้แจ้งความนำจับ” “เจ้าหน้าที่ผู้จับ” และ “ก.บ.ศ.” (ร่างมาตรา ๓)

๒. กำหนดให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๐)

๓. กำหนดให้ศาลที่มีคำสั่งอนุญาตปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

๔. กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๕)

๕. กำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสามารถขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. และกำหนดให้คำสั่งของศาลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายให้เป็นที่สิ้นสุด (ร่างมาตรา ๖)

๖. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

๗. กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับสามารถขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลและต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และกำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. กรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับ

หลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกรายและผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

๘. กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบนและเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

บทวิเคราะห์

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ข้อดี

ปัจจุบันการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือประกันตัวนั้น ศาลต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ แต่ในทางปฏิบัติศาลหรือผู้พิพากษามีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังหรือจำเลยน้อยมาก ประกอบกับไม่มีเครื่องมือเรื่องการโอนและกำกับดูแลผู้ต้องขังหรือจำเลยหลังการปล่อยชั่วคราว ดังนั้นศาลหรือผู้พิพากษาจึงต้องเรียกประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยมีการอ้างอิงอัตราเงินประกันตามบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลาง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ที่มีฐานะกับผู้ยากจน ซึ่งการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินนั้นอาจไม่สัมพันธ์กับความเสี่ยงในการหลบหนี การกระทำผิดซ้ำหรือการก่อภัยอันตรายประการอื่นเลย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่สูงไม่อาจป้องกันภัยอันตรายที่อาจเกิดแก่สังคมได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้การที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้กระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม ซึ่งร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... มีวัตถุประสงค์สำคัญในการกำหนดให้มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ก็เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น หากร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

มีผลใช้บังคับแล้วจะส่งผลให้มีมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่าง
ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวที่ชัดเจนขึ้นและสามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดี
ตามกฎหมายได้ ทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

มีนาคม ๒๕๖๐

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายันท ผาสุข	รองเลขาธิการวุฒิสภา
นายทศพร แยมวงษ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวน้ำฝน ราชสมบัติ	นิติกรชำนาญการ
นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริกัญย์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๙๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๒๕๕ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสถานิติบัญญัติแห่งชาติ ..... ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ. .... -๑-
- ข้อมูลพื้นฐานร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยตัวชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : การขอปล่อยชั่วคราว
ต่อศาล (การขอประกันตัว) ..... -๗-
- บทความที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว
มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน ..... -๑๙-
- วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : การปล่อยชั่วคราว
ในกฎหมายต่างประเทศ ..... -๒๕-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : ศาลเปิดโมเดลการฝากขัง
และปล่อยชั่วคราวใหม่นำร่อง ๕ จังหวัด ชี้ต้องรื้อระบบเงินซื้ออิสรภาพได้
“คุกมีไว้ขังคนจน” ..... -๒๙-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง : ศาลกาฬสินธุ์ พร้อมทดลอง
กระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว ..... -๓๖-
- ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เรื่อง “โฆษกศาลยุติธรรม”
แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน ..... -๓๘-

- ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... -๕๐-

ภาคผนวก

- ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ..... (๑)
- บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับ
และติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... (๒)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
(คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุตินันท์ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
มาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

๑.๒ เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปรามอาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมี

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. บทนิยามศัพท์ (ร่างมาตรา ๓)

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“เงินสินบน” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ผู้แจ้งความนำจับตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินรางวัล” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามพระราชบัญญัตินี้

“ผู้แจ้งความนำจับ” หมายความว่า บุคคลเดียวหรือหลายคนซึ่งชี้ช่องหรือแจ้งเบาะแสแก่ทางราชการ จนทางราชการสามารถจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีได้ แต่ต้องมีชื่อเจ้าหน้าที่ผู้จับ ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น

“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนี และให้หมายความรวมถึงราษฎรผู้จับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

“ก.บ.ศ.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการศาลยุติธรรม

๖. บทรักษาการ (ร่างมาตรา ๑๐)

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๗. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๗.๑ กำหนดให้ศาลที่มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด โดยบุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

“มาตรา ๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวควรปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

๗.๒ กำหนดให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้นโดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร (ร่างมาตรา ๕)

“มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี”

๗.๓ กำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวสามารถขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. และกำหนดให้คำสั่งของศาลเกี่ยวกับการสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๖)

“มาตรา ๖ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕ ให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด”

๗.๔ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

“มาตรา ๗ เมื่อการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล”

๗.๕ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับสามารถขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลได้ โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลและต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และกำหนดให้ศาลสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. กรณีมีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย และผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลให้เป็นที่สุด (ร่างมาตรา ๘)

“มาตรา ๘ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา ๗ ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้ามีผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งของศาลตามมาตรา นี้ให้เป็นที่สุด”

๗.๖ กำหนดให้การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบนและเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

“มาตรา ๙ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เบิกจ่ายเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

*****

ส่วนที่ ๒

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี

การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

เรื่องเสร็จที่ ๒๒๑/๒๕๖๐

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....*

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือที่ นร ๐๕๐๓/๒๕๖๕ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ อนุมัติหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาล ในคดีอาญา พ.ศ. .... ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ตรวจสอบพิจารณา โดยให้ความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานฯ ไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอให้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) กระทรวงยุติธรรม (สำนักงานกิจการยุติธรรม) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้ชี้แจงรายละเอียด และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควร จัดทำบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัติที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๑.๑ กำหนดให้ศาลมีอำนาจแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว โดยมีคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด (ร่างมาตรา ๔)

๑.๒ กำหนดให้ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวมีสิทธิได้รับ ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย แต่บุคคลดังกล่าวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับ ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยตัวชั่วคราว (ร่างมาตรา ๕)

๑.๓ กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงิน รางวัล เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัว ต่อศาลแล้ว (ร่างมาตรา ๗)

๑.๔ กำหนดหลักเกณฑ์การขอรับเงินค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เงินสินบนหรือเงินรางวัล โดยการยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้น (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๘)

* ที่มา : ข้อมูลจาก สำนักงานศาลยุติธรรม ณ วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

๑.๕ กำหนดให้เบิกจ่ายเงินค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลจากเงินค่าปรับ ตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง (ร่างมาตรา ๙ และร่างมาตรา ๑๐)

๒. ข้อสังเกตและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ หน่วยงานที่เห็นด้วย

๒.๑.๑ สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยในหลักการของ ร่างพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

๒.๑.๒ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาล ในคดีอาญา พ.ศ. .... มีหลักการเป็นการแต่งตั้งให้บุคคลเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเป็นการเสริม ให้มาตรการปล่อยชั่วคราวในคดีอาญามีประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลมากยิ่งขึ้น โดยจะทำให้ ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าหลบหนีประกันและลดแรงจูงใจในการหลบหนี ประกันให้น้อยลง ซึ่งจะทำให้บรรลุมิติประสงค์สำคัญของการปล่อยชั่วคราวนับว่ามีเหตุผลและ ความเหมาะสม จึงเห็นชอบเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑.๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยหลักการของ ร่างกฎหมายดังกล่าว

๒.๑.๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับ ตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... เพื่อกำหนดให้มีผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวในชั้นศาล ทำหน้าที่ กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวหลบหนี โดยให้นำเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญามาใช้เป็น ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี ในชั้นศาล ซึ่งเป็นมาตรการที่จะนำผู้ถูกปล่อยชั่วคราวกลับมาสู่การพิจารณาคดี อันจะทำให้การพิจารณา พิพากษาคดีดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ หน่วยงานที่มีความเห็นเพิ่มเติมหรือมีข้อสังเกต

๒.๒.๑ กระทรวงการคลังพิจารณาแล้ว เห็นว่าเพื่อให้การพิจารณาคดีดำเนิน ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสมควรที่คณะรัฐมนตรีจะให้ความเห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... สำหรับประเด็นการจ่ายเงิน ค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษา ในคดีอาญา เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดให้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้ส่วนราชการใด ๆ หักจ่ายจาก เงินที่จะต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อจ่ายเป็นสินบนรางวัลหรือค่าใช้จ่ายในการจัดให้ได้มา

ซึ่งเงินอันพึงต้องชำระให้แก่รัฐบาลได้ และเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกับหน่วยงานอื่นที่มีการจ่ายเงิน ในลักษณะเดียวกันจึงเห็นควรให้สำนักงานศาลยุติธรรมดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนั้น จึงไม่มีความจำเป็นต้องบัญญัติร่างมาตรา ๙ ไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

๒.๒.๒ กระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของพระราชบัญญัติ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ ซึ่งจะมีมาตรการในการช่วยป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจาก การปล่อยชั่วคราวและเป็นประโยชน์ในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดี อันจะส่งผลดีต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สมควรได้พิจารณา ในประเด็นเกี่ยวกับความซ้ำซ้อนกับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ของบุคคลผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ซึ่งไม่ใช่เจ้าพนักงานตามกฎหมายงบประมาณและความคุ้มค่า หลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวของเจ้าพนักงานหรือศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สิทธิของบุคคลผู้แจ้งความนำจับในชั้นพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ประกอบการพิจารณาด้วย

๒.๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีข้อสังเกต ดังนี้

(๑) หลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ที่กำหนดให้กรณีที่ศาลมีอำนาจ แต่งตั้งบุคคลใดให้ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดตาม มาตรา ๔ นั้น ถือเป็น การแบ่งเบาภาระของเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวที่ให้ศาลพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหา พฤติการณ์ แห่งคดี ความเชื่อถือของผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกัน ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนี หรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๐๘ วรรคหนึ่ง) เหตุที่จะ ไม่ปล่อยชั่วคราว เช่น ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไม่ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะไปก่อเหตุ อันตรายประการอื่น (มาตรา ๑๐๘/๑) การถามความเห็นจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือศาลก่อนปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๐๙) การกำหนดหลักเกณฑ์การปล่อยชั่วคราวที่มีประกันและ ไม่มีประกัน (มาตรา ๑๑๐ และมาตรา ๑๑๑) การกำหนดแบบของสัญญาประกันที่กำหนดเงื่อนไข ให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหรือผู้ประกันต้องปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของเจ้าพนักงานหรือศาลซึ่งสั่งให้ ปล่อยชั่วคราว และในกรณีที่มีการผิดสัญญาจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนที่ระบุไว้ (มาตรา ๑๑๒) การกำหนดระยะเวลาการปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๑๓) การกำหนดประเภทหลักประกัน (มาตรา ๑๑๔) และการกำหนดแนวทางปฏิบัติของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจและบุคคลซึ่งทำสัญญาประกัน หรือเป็นหลักประกันในการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในชั้นปล่อยชั่วคราว หรือการที่ศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัด การเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (มาตรา ๑๑๗)

(๒) การกำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีสิทธิได้รับเงินค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายตามร่างมาตรา ๕ และผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบนและเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลตามร่างมาตรา ๗ โดยเงินค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลดังกล่าว ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามร่างมาตรา ๙ ย่อมจะมีผลกระทบต่อเงินรายได้ของแผ่นดิน จึงสมควรรับฟังความเห็นของกระทรวงการคลังเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

(๓) ชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังไม่สอดคล้องกับเนื้อหาของร่างกฎหมายที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดให้ศาลแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราว และการให้เงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับและให้เงินรางวัลแก่เจ้าพนักงานผู้จับกรณีผู้ถูกปล่อยชั่วคราวหลบหนี

๓.สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบังคับตามคำสั่งศาลในคดีอาญา พ.ศ. .... โดยได้นำความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประกอบการพิจารณาแล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ ดังนี้

๓.๑ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑) แก้ไขเป็น “พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....” เพื่อใช้ชื่อร่างพระราชบัญญัติสอดคล้องกับเนื้อหาของกฎหมาย

๓.๒ บทนิยาม (ร่างมาตรา ๗)

๓.๒.๑ แก้ไขความหมายในบทนิยามคำว่า “ผู้แจ้งความนำจับ” ไม่ให้หมายถึงบุคคลซึ่งเป็นหลักประกันหรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกัน เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด รวมถึงการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวซึ่งหลบหนีด้วย จึงไม่สามารถเป็นผู้แจ้งความนำจับอันจะทำให้มีสิทธิได้รับเงินสินบนได้

๓.๒.๒ แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่ผู้จับ” ให้หมายความรวมถึงราษฎรผู้จับตามที่เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับขอความช่วยเหลือด้วย เนื่องจากอาจมีบางกรณีที่ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวหลบหนีหรือจะหลบหนีและเจ้าพนักงานไม่สามารถจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ทัน จึงขอให้ราษฎรช่วยจับ ซึ่งมีหลักการทำนองเดียวกับมาตรา ๘๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๓.๓ การแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (ร่างมาตรา ๔) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้ และเพื่อให้เกิดความชัดเจน ได้นำหลักการตามร่างมาตรา ๕ ววรรคสอง ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน หรือเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งไม่มีสิทธิรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายจากการเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว มากำหนดเป็นลักษณะต้องห้ามในวรรคสองว่า ผู้กำกับดูแล

ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องไม่ใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว เนื่องจากบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับ การปล่อยชั่วคราว นอกจากนี้ ได้กำหนดให้การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามร่างมาตรา ๔ วรรคสองเดิม (วรรคสามใหม่) ซึ่งกำหนดให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นการ เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงหลักเกณฑ์การแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว

๓.๔ สิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว (ร่างมาตรา ๕) แก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำในร่างวรรคหนึ่ง โดยเพิ่มข้อความให้ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๔ คือ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และเพิ่มข้อความในตอนท้ายเพื่อกำหนด ข้อยกเว้นว่า ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี ไม่มีสิทธิ ได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย

๓.๕ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย (ร่างมาตรา ๖) แก้ไขให้ผู้กำกับดูแล ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องเพื่อขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อย เนื่องจากการกำหนดให้ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดี อาจมีปัญหากรณีของผู้ต้องหาที่ยังไม่ได้ เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล และศาลที่มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินดังกล่าว ควรเป็นศาลชั้นต้น ที่ออกหมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลย นอกจากนี้ ได้แก้ไขให้การยื่นคำร้องให้ยื่นนับแต่วันที่เสร็จสิ้น การปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวแทนการเสร็จสิ้นภารกิจ เพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๓.๖ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๘) แก้ไขให้ผู้แจ้งความนำจับหรือ เจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องเพื่อขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อย เนื่องจากการศาลชั้นต้นที่ออกหมายปล่อยควรเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัล ไม่ใช่ศาลที่ออกหมายจับ และเพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเขตอำนาจศาลตามร่างมาตรา ๖

๓.๗ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๙) กระทรวงการคลังเสนอให้ตัดร่างมาตรานี้ออก เนื่องจากพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๙๑ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจกำหนดข้อบังคับอนุญาตให้ส่วนราชการใด ๆ หักรายจ่ายจากเงินที่จะต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อจ่ายเป็นสินบนรางวัล และเพื่อให้เป็นไป ในแนวทางเดียวกับหน่วยงานอื่นที่มีการจ่ายเงินในลักษณะเดียวกัน

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่า การเบิกจ่ายเงินตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นและต้องเบิกจ่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม มีประสิทธิภาพ การดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินคงคลังฯ ที่ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงการคลังอนุญาตเป็นครั้ง ๆ อาจไม่มีความต่อเนื่อง เพราะขึ้นอยู่กับนโยบายการเงินการคลัง ในขณะนั้น คณะกรรมการฯ จึงคงหลักการร่างมาตรานี้ตามร่างฯ ที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ

๓.๘ วิธีการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล (ร่างมาตรา ๙ วรรคสอง) คณะกรรมการฯ เห็นว่า ระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดเกี่ยวกับวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ควรต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปทราบถึงหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว โดยศาล พ.ศ. .... เป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ข้อมูลพื้นฐานร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยตัวชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
เรื่อง : การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล (การขอประกันตัว)*

๑. การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลคืออะไร

การขอปล่อยชั่วคราว คือ การยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้พิจารณาปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกัน ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๒. การขอปล่อยชั่วคราวเป็นเรื่องยุ่งยากหรือไม่

ไม่ยุ่งยาก ศาลยุติธรรมได้จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ไว้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ให้คำแนะนำในขั้นตอนการขอประกันตัว และแนะนำวิธีการเขียนคำร้องขอประกันตัว^๑ ผู้ขอประกัน^๒ ติดต่อขอคำแนะนำและทำคำขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วยตนเองได้ทุกขั้นตอน ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะแนะนำวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด ข้อควรระวัง การติดต่อนายประกันอาชีพจะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงและอาจถูกหลอกลงได้

๓. การขอปล่อยชั่วคราวทำได้ในชั้นใดบ้าง

ทำได้ดังนี้

๓.๑ ชั้นฝากขัง ขอปล่อยชั่วคราวได้เมื่อผู้ต้องหาถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานอัยการนำตัวมาขออนุญาตศาลฝากขังระหว่างที่ยังสอบสวนไม่แล้วเสร็จ

๓.๒ ชั้นพิจารณาคดีของศาลชั้นต้น เมื่อผู้ต้องหาถูกพนักงานอัยการฟ้องต่อศาลแล้วก็จะเปลี่ยนฐานะจากผู้ต้องหาเป็นจำเลย จึงมีสิทธิขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้ หรือในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์เมื่อศาลประทับฟ้องแล้วจะขอปล่อยชั่วคราวก่อนวันนัด ในวันนัดหรือหลังจากวันนัดที่ระบุในหมายเรียกให้มาแก้คดีก็ได้

๓.๓ ชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา กรณีที่จำเลยถูกขังหรือจำคุกโดยผลของคำพิพากษาศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค จะขอปล่อยชั่วคราวก่อนที่จะยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาพร้อมกันหรือหลังจากยื่นอุทธรณ์หรือยื่นฎีกาก็ได้แล้วแต่กรณี

ทั้งนี้ การปล่อยชั่วคราวในชั้นใดใช้ได้เฉพาะชั้นนั้น เมื่อชั้นของการขอปล่อยชั่วคราวเปลี่ยนไปต้องยื่นขอปล่อยชั่วคราวใหม่

---

* ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานศาลยุติธรรม, กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ http://www.coj.go.th/en/pdf/provisional_release.pdf.

^๑ คำร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย

^๒ ใช้แทนคำว่าผู้ร้องขอประกันหรือผู้ประกัน

๔. ใครบ้างมีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัว

๔.๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลย

๔.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณร ภริยา ญาติพี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิด เสมือนเป็นญาติพี่น้อง หรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ้นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

๕. การขอลปล่อยชั่วคราวจะต้องเตรียมเอกสารอะไรบ้าง

เอกสารประกอบคำร้องขอประกันตัวมีดังนี้

๕.๑ บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๕.๒ ทะเบียนบ้าน

๕.๓ กรณีผู้ขอประกันมีคู่สมรสจะต้องแสดงเอกสารเพิ่มเติม ได้แก่

๕.๓.๑ บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและทะเบียนบ้าน

ของคู่สมรส

๕.๓.๒ ใบสำคัญการสมรส

๕.๓.๓ หนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรส

๕.๔ กรณีชื่อเจ้าของหลักทรัพย์ไม่ตรงกับที่ปรากฏในหลักทรัพย์ จะต้องแสดงเอกสารเพิ่มเติม ได้แก่

๕.๔.๑ หนังสือรับรองว่าเป็นบุคคลเดียวกันหรือหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุล

๕.๔.๒ ใบสำคัญการสมรส

๕.๕ กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นชาวต่างประเทศ หากมีหนังสือเดินทาง (Passport) ต้องนำมาแสดงด้วย หากเอกสารที่ต้องนำมาในวันยื่นคำร้องขอประกันตัวไม่ครบถ้วนผู้ขอประกันอาจขอผิดผ่อนต่อศาลเพื่ออนุญาตให้นำมาส่งในภายหลังได้

๖. หลักประกันใดบ้างที่สามารถใช้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

๖.๑ เงินสด

๖.๒ หลักทรัพย์อื่น เช่น

๖.๒.๑ โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓ ก. หรือ น.ส.๓)

๖.๒.๒ พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน บัตรหรือสลากออมทรัพย์ทวีสินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตัวแลกเงินที่ธนาคารเป็นผู้จ่ายและธนาคารผู้จ่ายได้รับรองตลอดไปแล้ว ตัวสัญญาใช้เงินที่ธนาคารเป็นผู้ออกตัว หรือเช็คที่ธนาคารเป็นผู้สั่งจ่าย (แคชเชียร์เช็ค) หรือเช็คที่ธนาคารรับรองแล้ว

๖.๒.๓ สมุดเงินฝากประจำหรือใบรับเงินฝากประจำของธนาคาร

๖.๒.๔ หนังสือค้ำประกันหรือหนังสือรับรองของธนาคาร

๖.๒.๕ หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัย

๖.๒.๖ ในบางกรณีอาจใช้หลักประกันต่อไปนี้ได้

(๑) ทะเบียนรถยนต์หรือทะเบียนรถจักรยานยนต์

(๒) ภ.บ.ท.๕ ส.ค.๑ น.ส.๒ หรือ สปก.

(๓) บ้านพักอาศัย

(๔) หลักทรัพย์ที่ติดจำนองหรือมีภาระติดพัน

๖.๓ บุคคลเป็นหลักประกันโดยแสดงหลักทรัพย์

๖.๔ ส่วนราชการ ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการช่วยเหลือข้าราชการหรือลูกจ้างของทางราชการที่ต้องหาคดีอาญา

๖.๕ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการการเมืองหรือทนายความใช้ตำแหน่งเป็นหลักประกันเฉพาะตนเองหรือญาติใกล้ชิด โดยสามารถทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๐ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๖.๖ ผู้ประกอบวิชาชีพ เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล วิศวกร สถาปนิก ผู้สอบบัญชีครุ ผู้ประกอบวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน ฯลฯ เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย อาจใช้ตนเองเป็นหลักประกันได้ สำหรับกรณีความผิดที่ถูกกล่าวหาเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติงานในการประกอบวิชาชีพ โดยสามารถทำสัญญาประกันได้ในวงเงินไม่เกิน ๑๕ เท่าของอัตราเงินเดือนหรือรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

๗. การนำหลักประกันมาใช้ในการขอประกันตัวจะต้องทำอย่างไร

๗.๑ กรณีใช้โฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. ต้องมีหนังสือรับรองประเมินราคาที่ดินจากสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือจากที่ว่าการอำเภอในเขตที่ดินตั้งอยู่แล้วแต่กรณี ซึ่งออกให้ภายในระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน รับรองโดยเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือผู้ปฏิบัติราชการแทนหรือผู้ทำการแทน กรณีรับรองโดยสำนักงานที่ดินอำเภอ ผู้รับรองราคาประเมินจะต้องเป็นนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้ทำการแทน หรือเจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ

๗.๒ กรณีใช้สมุดเงินฝากธนาคารต้องมีหนังสือรับรองยอดเงินฝากคงเหลือปัจจุบันจากสาขานาการที่เปิดบัญชี พร้อมระบุข้อความว่าธนาคารจะไม่ให้ถอนเงินจำนวนดังกล่าวไปจนกว่าจะได้รับคำสั่งเปลี่ยนแปลงจากศาล

๗.๓ กรณีใช้บุคคลตามข้อ ๖.๕ เป็นหลักประกัน ต้องมีหนังสือรับรองจากต้นสังกัดแสดงสถานะ ตำแหน่ง ระดับอัตราเงินเดือน และควรระบุให้ชัดเจนว่าจะนำไปประกันใคร หากมีภาระผูกพันในการทำสัญญาประกันหรือใช้ตนเองเป็นหลักประกันผู้อื่นไว้ ก็ให้แสดงภาระผูกพันนั้นด้วย

๗.๔ กรณีใช้ทะเบียนรถยนต์หรือทะเบียนรถจักรยานยนต์ ผู้ประกันต้องนำรถมาให้เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ศาลตรวจดูสภาพและประเมินราคา

๗.๕ กรณีใช้บ้านพักอาศัย ผู้ประกันควรมีภาพถ่ายบ้าน และให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านมีหนังสือรับรองการประเมินราคาให้

๗.๖ กรณีใช้หลักทรัพย์ที่ติดจำนองหรือมีภาระติดพัน ผู้ขอประกันต้องแสดงได้ว่าราคาทรัพย์สินที่เกินจากจำนองหรือจากภาระติดพันมีจำนวนเพียงพอต่อการใช้เป็นหลักประกัน

๗.๗ กรณีบิดามารดาเป็นผู้ขอประกันบุตร ศาลอาจให้ประกันโดยไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ แต่ต้องมีหลักฐานยืนยันได้ว่าเป็นบุตร

หมายเหตุ กรณีหลักทรัพย์ที่นำมาในวันยื่นขอประกันตัวมีราคาไม่เพียงพอตามที่ศาลกำหนดวงเงินประกัน ศาลอาจอนุญาตให้ผู้ขอประกัน ผัดผ่อนนำหลักทรัพย์มาเพิ่มเติมให้ครบในภายหลังได้

๘. การมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมาขอปล่อยชั่วคราวต้องทำอย่างไร

เจ้าของหลักทรัพย์ที่ประสงค์จะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำร้องขอประกันตัว ต้องทำหนังสือมอบอำนาจ ณ ที่ว่าการอำเภอที่มีภูมิลำเนาหรือหลักทรัพย์ตั้งอยู่ โดยให้นายอำเภอหรือผู้รักษาราชการแทนลงลายมือชื่อและประทับตราประจำตำแหน่งรับรองการมอบอำนาจ หรือทำหนังสือมอบอำนาจต่อหน้าเจ้าหน้าที่ศาล พร้อมทั้งนำบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐและสำเนาทะเบียนบ้านของผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจมาด้วย ทั้งนี้ บางศาลจะไม่อนุญาตให้เจ้าของหลักทรัพย์มอบอำนาจให้บุคคลอื่นยื่นคำร้องขอประกันตัวครั้งแรก และบางศาลอาจอนุญาตเฉพาะนำหลักทรัพย์มาประกันญาติพี่น้องเพื่อป้องกันการหลอกลวงเอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาหาผลประโยชน์จากการประกันผู้ต้องหาหรือจำเลย

๙. การขอปล่อยชั่วคราวโดยใช้หนังสือรับรองของบริษัทประกันภัยคืออะไร

คือ การใช้หนังสือรับรองที่ออกโดยบริษัทประกันภัยมาวางเป็นหลักประกันในการขอประกันตัว หรือที่เรียกว่า “การประกันภัยอิสรภาพ” มี ๒ แบบ คือ

แบบที่ ๑ การทำประกันภัยอิสรภาพก่อนมีการกระทำความผิดเป็นกรณีที่บุคคลทั่วไปประสงค์จะมีหลักทรัพย์ในการขอประกันตัวไว้ล่วงหน้าเนื่องจากตนเองมีความเสี่ยงหรือมีโอกาสที่จะกระทำความผิดทางอาญาโดยประมาท เช่น ผู้ขับขี่รถ แพทย์ ผู้รับจ้างงานก่อสร้าง หากในระหว่างระยะเวลาคุ้มครองเกิดเหตุกระทำความผิดขึ้น ซึ่งอาจจะต้องถูกควบคุมตัวระหว่างดำเนินคดีบุคคลดังกล่าวสามารถใช้หนังสือรับรองเป็นหลักประกันวางต่อศาลเพื่อขอประกันตัวตนเองได้

แบบที่ ๒ การทำประกันภัยอิสรภาพหลังมีการกระทำความผิดเป็นกรณีที่บุคคลตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาแล้ว และจะถูกควบคุมตัวหรือถูกควบคุมตัวแล้ว ประสงค์จะหาหลักทรัพย์เพื่อนำไปขอประกันตัวตนเอง บุคคลดังกล่าวหรือเพื่อนหรือญาติสามารถติดต่อขอซื้อประกันภัยอิสรภาพกับบริษัทประกันภัยได้ โดยบริษัทจะออกกรมธรรม์และหนังสือรับรองให้ตามจำนวนเงินเอาประกันภัย บุคคลดังกล่าวสามารถนำหนังสือรับรองนั้นไปใช้เป็นหลักทรัพย์ในการขอประกันตัวต่อศาลได้ ซึ่งปกติสามารถขอทำประกันภัยอิสรภาพได้ทุกข้อหาความผิดเว้นแต่ความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดให้โทษ เมื่อได้รับหนังสือรับรองแล้ว ผู้เอาประกันภัยควรตรวจสอบชื่อ ชื่อสกุลฐานความผิด วงเงินประกัน และรายละเอียดอื่นๆ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้วจะต้องแจ้งวงเงินประกันให้บริษัทประกันภัยทราบโดยเร็ว

นอกจากการประกันภัยอิสรภาพดังกล่าวแล้ว ยังมีการประกันภัยอีกแบบหนึ่งเรียกว่า การประกันภัยการประกันตัวผู้ขับขี่รถยนต์ ซึ่งบริษัทประกันภัยขายเป็นแบบความคุ้มครองเพิ่มเติม แบนทำกรมธรรม์ประกันภัยรถยนต์ภาคสมัครใจซึ่งสามารถใช้หนังสือรับรองเป็นหลักทรัพย์ในการขอ ประกันตัวผู้ขับขี่รถยนต์ได้เช่นกัน

ข้อสังเกต

บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยในกรณี ดังนี้

(๑) กรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพก่อนกระทำความผิด คืนเบี้ยประกันภัยกรณีเดียว คือ เมื่อผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต และในระยะเวลาระหว่างเอาประกันภัยไม่มีการเรียกร้องให้ประกันตัว แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยใช้หนังสือรับรองเพื่อประกันตัวไปแล้ว แต่ยังไม่เต็มวงเงินที่ระบุไว้ในหน้าตาราง กรมธรรม์ ผู้เอาประกันภัยสามารถขอหนังสือรับรองฉบับใหม่ตามวงเงินส่วนที่เหลือโดยแจ้งเป็นหนังสือ ไปยังบริษัทประกันภัยได้

(๒) กรมธรรม์ประกันภัยอิสรภาพหลังกระทำความผิด คืนเบี้ยประกันภัย ๕ กรณี ดังนี้

ก. หากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว บริษัทประกันภัยจะคืน

เบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยโดยหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไว้ ๕๐๐ บาท

ข้อสังเกต

ในกรณีไม่แน่ใจว่าศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ผู้ขอประกันควรยื่นคำร้องขอประกันตัวต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งก่อน เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้วจึงไปติดต่อขอซื้อ ประกันภัยอิสรภาพ

ข. หากศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว แต่ภายหลังในระหว่างระยะเวลาประกันภัย ศาลได้มี คำสั่งให้ถอนหรือยกเลิกการให้ปล่อยชั่วคราวหรือผู้เอาประกันภัยไม่ประสงค์จะประกันตัวอีกต่อไป บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยร้อยละ ๒๐ ของเบี้ยประกันภัย

ค. หากผู้เอาประกันภัยเสียชีวิต ในระหว่างระยะเวลาประกันภัย โดยมีได้มีการผิดสัญญา ประกันตัว บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยทั้งหมดให้กับทายาทของผู้เอาประกันภัย

ง. หากผู้เอาประกันภัยไม่ผิดสัญญาประกันตัวจนสิ้นสุดระยะเวลาประกันภัยบริษัท ประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้เอาประกันภัยร้อยละ ๒๐ ของเบี้ยประกันภัย

จ. หากกรณีที่ผู้เอาประกันภัยได้ใช้หนังสือรับรองเพื่อประกันตัวไปแล้ว แต่ยังไม่เต็มวงเงิน ที่ระบุไว้ในหน้าตารางกรมธรรม์ บริษัทประกันภัยจะคืนเบี้ยประกันภัยส่วนที่เกินจำนวนเงินที่จะต้อง รับผิดชอบตามสัญญาประกันตัวให้

๑๐. กรณีเคยขอปล่อยชั่วคราวไว้แล้ว หากต้องการขอปล่อยชั่วคราวต่อไปจะใช้หลักทรัพย์เดิมได้หรือไม่

๑๐.๑ กรณีใช้เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นเป็นหลักประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เคยขอ ปล่อยชั่วคราวไว้ต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการและยังไม่ได้รับหลักทรัพย์คืน หากประสงค์ จะขอปล่อยชั่วคราวต่อไปสามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ถือเอาเงินสดหรือหลักทรัพย์นั้น เป็นหลักประกันต่อไปได้

๑๐.๒ กรณีใช้บุคคลเป็นหลักประกันบุคคลที่เป็นหลักประกันอาจร้องขอให้ศาลอาจถือเอาบุคคลนั้นเป็นหลักประกันในการประกันต่อไปได้

๑๑. จะยื่นขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้เมื่อใด

๑๑.๑ เมื่อตกเป็นผู้ต้องหาและพนักงานสอบสวนนำตัวมามัดฟ่อนหรือฝากขังต่อศาล

๑๑.๒ เมื่อตกเป็นจำเลย

๑๑.๒.๑ โดยพนักงานอัยการนำตัวไปฟ้องศาล

๑๑.๒.๒ ในคดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ ศาลไต่สวนมูลฟ้องแล้วคดีมีมูล ศาลออกหมายเรียกจำเลยไปสอบคำให้การแก้คดี

๑๑.๓ เมื่อถูกขังตามหมายศาล เช่น ศาลออกหมายจับพยานที่ไม่มาศาลหรือจำเลยต้องคำพิพากษาให้จำคุกหรือกักขัง และคดียังอุทธรณ์ฎีกาได้

๑๑.๔ เมื่อถูกจำคุกตามคำพิพากษาในกรณีละเมิดอำนาจศาล

๑๒. อยากทราบว่าคดีที่จะขอประกันต้องใช้วงเงินประกันเท่าไร

สามารถขอตรวจสอบวงเงินประกันในการให้ประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์หรือเว็บไซต์ของศาล

๑๓. วิธีปฏิบัติในการขอปล่อยชั่วคราวต้องทำอย่างไร

ต้องทำดังนี้

๑๓.๑ ขอแบบพิมพ์คำร้องขอประกันตัวจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๒ เขียนคำร้องขอประกันตัวได้เองโดยขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หากผู้ขอประกันเขียนหนังสือไม่ได้ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะบริการเขียนให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

๑๓.๓ ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยลงชื่อขอปล่อยชั่วคราวในคำร้องขอประกันตัวเว้นแต่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาล

๑๓.๔ ผู้ขอประกันยื่นคำร้องขอประกันตัวพร้อมหลักฐานต่างๆ ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๕ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะตรวจคำร้องพร้อมหลักฐานและลงบัญชีรับเรื่องไว้เป็นหลักฐาน แล้วนำเสนอคำร้องต่อผู้พิพากษาเพื่อพิจารณาสั่งคำร้อง เมื่อผู้พิพากษาสั่งคำร้องแล้วจะส่งคำร้องขอประกันตัวคืนไปยังเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๖ เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์จะแจ้งคำสั่งศาลให้ผู้ขอประกันทราบ

๑๓.๗ เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวแล้ว ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตัวอยู่ที่ศาลและยังไม่มี การออกหมายควบคุมไว้ ก็ให้นำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยออกจากห้องควบคุมในศาลได้เลย แต่ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยถูกควบคุมตามหมายศาล เจ้าหน้าที่ก็จะนำหมายปล่อยไปปล่อย ณ ที่ถูกคุมขัง

๑๓.๘ ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะถูกปล่อยตัวในวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

๑๓.๙ หากศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ขอประกันขอรับหลักทรัพย์คืนได้จากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

๑๓.๑๐ การขอปล่อยชั่วคราวจำเลยในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาใช้หลักเกณฑ์เช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว

๑๔. จะยื่นคำร้องขอประกันตัวได้ที่ไหน

๑๔.๑ ให้ยื่นคำร้องขอประกันที่งานประชาสัมพันธ์และบริการประชาชนของศาลชั้นต้นที่พิจารณาคดีนั้น ยกเว้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ให้ยื่นที่ส่วนงานประชาสัมพันธ์และบริการประชาชนของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง สำหรับคดีที่เกิดในเขตกรุงเทพมหานคร นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ สมุทรสาคร นอกจากนี้ให้ยื่นที่งานประชาสัมพันธ์ของศาลจังหวัดนั้น

๑๔.๒ ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค ให้ยื่นที่กลุ่มงานคดี (รับฟ้อง)

๑๔.๓ ศาลฎีกา ให้ยื่นที่ส่วนคดี สำนักอำนวยการประจำศาลฎีกา

๑๕. ศาลใช้หลักเกณฑ์อะไรในการวินิจฉัยสั่งคำร้องขอประกันตัว

ศาลใช้ดุลพินิจโดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์ต่างๆ^๓ ดังนี้

(๑) ความหนักเบาแห่งข้อหา

(๒) พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีเพียงใด

(๓) พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีเป็นอย่างไร

(๔) เชื่อถือผู้ขอประกันหรือหลักประกันได้เพียงใด

(๕) ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะหลบหนีหรือไม่

(๖) ภัยอันตรายหรือความเสียหายที่จะเกิดจากการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมีหรือไม่ เพียงใด

(๗) ค่าคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณี

(๘) ข้อเท็จจริงหรือรายงานหรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนั้น

ในกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลจะพิจารณาความประพฤติ ภูมิหลัง สิ่งแวดล้อมและผู้ปกครองในการดูแลเด็กประกอบด้วย

๑๖. ศาลจะสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวเพราะเหตุใดบ้าง

ศาลใช้ดุลพินิจไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวได้ต่อเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้^๔

(๑) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี

(๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

^๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘

^๔ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๑

(๓) ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น

(๔) ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ

(๕) การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

๑๗. การอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวมีกี่ประเภท

มี ๓ ประเภท ได้แก่

๑๗.๑ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน คือ การปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องทำสัญญาประกันและไม่ต้องมีหลักประกันแต่อย่างใด เพียงแต่ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกเท่านั้น

๑๗.๒ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน คือ การปล่อยชั่วคราวโดยผู้ขอประกันต้องทำสัญญาประกันต่อศาลว่าจะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของศาลซึ่งให้ปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มาตามกำหนด ผู้ขอประกันจะถูกปรับตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในสัญญาประกัน ตลอดจนอาจมีการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติในสัญญาประกัน

๑๗.๓ การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คือ การปล่อยชั่วคราว โดยทำสัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยจะมาและปฏิบัติตามที่กำหนดในสัญญาหรือตามหมายเรียก และมีการวางประกันไว้เพื่อที่จะบังคับเอาหลักประกันเมื่อมีการผิดสัญญา

๑๘. มีกรณีศาลจะสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่มีผู้ขอประกันได้หรือไม่

ปกติหากไม่มีผู้ยื่นคำร้องขอประกันตัว ศาลจะไม่สั่งให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว แต่กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเด็กหรือเยาวชน ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด และศาลจังหวัดแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวแล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งปล่อยชั่วคราวตามที่ศาลเห็นสมควรโดยไม่ต้องมีผู้ขอประกันซึ่งมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(๑) เด็กหรือเยาวชนถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจฯ หรือสถานที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชน

(๒) ศาลเห็นสมควรมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือมอบตัวเด็กหรือเยาวชนแก่บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่หรือบุคคลหรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

(๓) ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งมอบเด็กหรือเยาวชนแก่บุคคลหรือองค์กรดังกล่าว ให้ศาลเรียกผู้อำนวยการสถานพินิจฯ หรือผู้ปกครองสถานที่ที่ได้รับมอบหมายให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนแล้ว แต่กรณีมาสอบถามความเห็นก่อน

๑๙. เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ขอประกันจะดำเนินการอย่างไร

๑๙.๑ ผู้ขอประกันมีสิทธิอุทธรณ์หรือขอปล่อยชั่วคราวใหม่ก็ได้

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างสอบสวน หรือไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้นตามที่มีผู้ต้องหา จำเลย หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องยื่นคำร้องขอประกันตัวไว้ ผู้ขอประกัน^๕มีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นดังกล่าวได้ หรืออาจขอปล่อยชั่วคราวใหม่ก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ศาลเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๑๙.๒ กำหนดเวลาการยื่นอุทธรณ์

การอุทธรณ์กรณีศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิยื่นอุทธรณ์เมื่อใดก็ได้แต่ไม่เกิน ๑ เดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง (เทียบคำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๖๑๗/๒๕๒๘)

๑๙.๓ สถานที่ยื่นอุทธรณ์ ยื่นได้ที่ศาลชั้นต้น

๑๙.๔ สถานที่ฟังคำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้อุทธรณ์คำสั่งทราบโดยเร็ว

๑๙.๕ กรณีศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวยื่นตามศาลชั้นต้นเป็นที่สุด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอประกันตัวใหม่

๒๐. การขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว ไม่ว่าจะศาลชั้นต้นจะพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำคุก กักขังหรือควบคุมตัวไว้เพื่อฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม ยกฟ้องโจทก์แต่ให้ขังจำเลยไว้ในระหว่างอุทธรณ์ หรือจำเลยจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ กรณีเหล่านี้ย่อมยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคได้

๒๐.๑ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นอุทธรณ์ ได้แก่

๒๐.๑.๑ จำเลย

๒๐.๑.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามเณร ภริยา ญาติ พี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้องหรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ่นส่วน พนักงานหรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

---

^๕ ผู้ขอประกัน รวมทั้งทนายความและผู้รับมอบอำนาจจากผู้ขอประกัน ซึ่งระบุในใบแต่งตั้งทนายและหนังสือมอบอำนาจอย่างชัดแจ้งว่ามีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว

๒๐.๒ สถานที่ยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นอุทธรณ์

๒๐.๒.๑ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาแล้ว แม้ยังไม่มีการยื่นอุทธรณ์ หรือมีการยื่นอุทธรณ์แล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคก็ตาม ให้ยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างอุทธรณ์ที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น ในกรณีนี้หากศาลชั้นต้นเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งอนุญาตได้เลย แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่าไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นจะรับส่งคำร้องพร้อมสำนวนคดีไปให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาส่งต่อไป ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่อนุญาตเสียเองไม่ได้

๒๐.๒.๒ หากศาลชั้นต้นส่งสำนวนคดีไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคแล้ว จะยื่นที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น หรือจะยื่นโดยตรงที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคก็ได้ ในกรณีที่ยื่นที่ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะรับส่งคำร้องไปยังศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเพื่อพิจารณาส่งต่อไป

๒๐.๓ ยื่นได้ตั้งแต่เมื่อใดและยื่นได้กี่ครั้ง

ตราบไต่ที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคยังไม่มีคำพิพากษาจะยื่นเมื่อใดก็ได้ และหากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคยังไม่มีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะยื่นกี่ครั้งก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๒๐.๔ การอ่านคำสั่งศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค

เมื่อศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์คำสั่งทราบ ศาลชั้นต้นจะแจ้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันทราบโดยเร็ว

๒๐.๕ หากศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคไม่อนุญาตให้ประกัน จะทำอย่างไรต่อไปได้บ้าง

กรณีศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาค ผู้ขอประกันมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคต่อไปยังศาลฎีกาได้

๒๑. การขอปล่อยชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาทำอย่างไร

ถ้าศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคพิพากษาลงโทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง หรือควบคุมตัวไว้เพื่อฝึกอบรมในสถานฝึกอบรม ยกฟ้องโจทก์แต่ให้ชังไว้ระหว่างฎีกา หรือจำเลยจะต้องถูกกักขังแทนค่าปรับ ย่อมยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างพิจารณาของศาลฎีกาได้

๒๑.๑ ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นฎีกา ได้แก่

๒๑.๑.๑ จำเลย

๒๑.๑.๒ ผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง (เช่น บุพการี ผู้สืบสันดาน สามี ภริยา ญาติ พี่น้อง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยทางสมรส บุคคลที่ศาลเห็นว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนเป็นญาติพี่น้องหรือมีความสัมพันธ์ในทางอื่นที่ศาลเห็นสมควรให้ประกันได้) หรือนิติบุคคล (เช่น บริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด) สำหรับกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นกรรมการ ผู้แทน ตัวแทน หุ่นส่วน พนักงาน หรือลูกจ้างของนิติบุคคลนั้น

๒๑.๒ สถานที่ยื่นคำร้องขอประกันตัวชั้นฎีกา

๒๑.๒.๑ ในกรณีที่ศาลชั้นต้นอ่านคำพิพากษาอุทธรณ์แล้วแต่ยังไม่มีการยื่นฎีกา หรือมีการยื่นฎีกาแล้วแต่ยังไม่ได้ส่งสำนวนไปยังศาลฎีกาก็ตาม ให้ยื่นคำร้องขอประกันตัวในระหว่างฎีกา ที่ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้น ในกรณีนี้หากศาลชั้นต้นเห็นสมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างฎีกา ศาลชั้นต้นมีอำนาจสั่งอนุญาตได้เลย แต่ถ้าศาลชั้นต้นเห็นว่า ไม่สมควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ในระหว่างฎีกาศาลชั้นต้นจะรีบส่งคำร้องพร้อมสำนวนคดีไปให้ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสิ่งต่อไป ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่อนุญาตเสียเองไม่ได้

๒๑.๒.๒ หากศาลชั้นต้นส่งสำนวนคดีไปยังศาลฎีกาแล้วจะยื่นที่ศาลชั้นต้น ที่พิพากษาคดีนั้น หรือจะยื่นโดยตรงที่ศาลฎีกาก็ได้ ในกรณีที่ยื่นที่ศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นจะรีบส่งคำร้องไปยังศาลฎีกาเพื่อพิจารณาสิ่งต่อไป

๒๑.๓ ยื่นได้ตั้งแต่เมื่อใดและยื่นได้กี่ครั้ง

ตราบไต่ที่ศาลฎีกายังไม่มีคำพิพากษา จะยื่นเมื่อใดก็ได้ และหากศาลฎีกายังไม่มี คำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจะยื่นกี่ครั้งก็ได้ แต่การยื่นครั้งใหม่ควรมีเหตุผลอันสมควรที่จะทำให้ ศาลฎีกาเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมด้วย

๒๑.๔ การอ่านคำสั่งศาลฎีกา

เมื่อศาลฎีกาทำคำสั่งเสร็จแล้วจะส่งคำสั่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่านคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์ คำสั่งทราบ ศาลชั้นต้นจะแจ้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันทราบโดยเร็ว

๒๒. หน้าที่ของผู้ขอประกันมิอย่างใดบ้าง

ผู้ขอประกันต้องส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาลตามนัด หรือมอบอำนาจให้ผู้อื่นส่งแทนก็ได้ โดยขอแบบฟอร์มได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ หากผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาลแต่ผู้ขอประกันไม่มาศาล ไม่ถือว่าผิดสัญญาประกัน แต่ถือว่าผู้ขอประกันทราบคำสั่งของศาลและวันนัดส่งตัวคราวต่อไปแล้ว กรณีศาลอนุญาตให้ประกันโดยมีเงื่อนไข เช่น ให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไปรายงานตัวต่อพนักงานสอบสวน หรือเจ้าหน้าที่ศาล ผู้ต้องหาหรือจำเลยและผู้ขอประกันก็ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว

๒๓. หากผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีหรือจะหลบหนี ผู้ขอประกันจะอย่างไร

ผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกัน^๖ อาจขอให้เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือถ้าไม่อาจขอความช่วยเหลือได้ก็มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด

๒๔. หากไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมีผลอย่างไร

กรณีไม่สามารถส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยโดยไม่มีเหตุสมควรถือว่าผิดสัญญาประกัน ศาลจะสั่งปรับผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันและยึดหลักประกันขายทอดตลาด หากไม่ชำระค่าปรับ

^๖ หมายถึง ผู้ขอประกัน บริษัทประกันภัยกรณีประกันภัยอสรภาพ

ข้อสังเกต

หากผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันสามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาส่งศาลได้โดยเร็ว ศาลอาจพิจารณาลดค่าปรับลงให้ตามที่เห็นสมควร

๒๕. การอุทธรณ์คำสั่งปรับผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันทำได้อย่างไร

กรณีมีการผิดสัญญาประกันต่อศาล เมื่อศาลชั้นต้นสั่งประการใดแล้วผู้ถูกบังคับปฏิบัติตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจยื่นอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นนั้น โดยยื่นอุทธรณ์ภายใน ๑ เดือน นับแต่วันทราบคำสั่งโดยต้องยื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ หรือศาลอุทธรณ์ภาค การอุทธรณ์ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมและไม่ต้องห้ามเรื่องทุนทรัพย์ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคเป็นที่สุด จะฎีกาอีกไม่ได้

๒๖. การถอนประกันต่อศาลต้องทำอย่างไร

ผู้ขอประกันอาจขอลถอนสัญญาประกันหรือขอลถอนหลักประกันต่อศาลได้เสมอโดยไม่ต้องส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล เมื่อศาลอนุญาต ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันเป็นอันสิ้นสุดลง

๒๗. นอกจากคำร้องขอประกันตัวแล้ว ผู้ขอประกันสามารถยื่นคำร้องอื่นๆ เกี่ยวกับการขอปล่อยชั่วคราวได้อีกหรือไม่

ผู้ขอประกันอาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งในกรณีอื่นๆ ได้ เช่น ในกรณีที่พฤติการณ์แห่งคดีเปลี่ยนแปลงไป ผู้ขอประกันอาจขอลดวงเงินประกันหรือผู้ขอประกันอาจยื่นคำร้องว่าไม่ประสงค์จะประกันตัวต่อและขอหลักทรัพย์คืน เป็นต้น

๒๘. การขอรับหลักทรัพย์หรือเงินสดคืนจากศาลต้องปฏิบัติอย่างไร

เมื่อคดีถึงที่สุดหรือศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนประกัน หรือสัญญาประกันสิ้นสุดลงด้วยเหตุอื่น ความรับผิดชอบตามสัญญาประกันสิ้นสุดลง ผู้ขอประกันสามารถขอรับหลักประกันคืนได้ทันที โดยยื่นคำร้องต่อศาลและแนบหลักฐานคือใบรับหลักฐานและใบรับเงินที่ศาลออกให้เมื่อครั้งยื่นขอประกันตัว หากใบรับหลักฐานหรือใบรับเงินสูญหาย ต้องแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และนำใบรับแจ้งความมาแสดงต่อศาล โดยปกติแล้ว ผู้ขอประกันจะต้องยื่นคำร้องด้วยตนเอง หากไม่สามารถมารับได้ด้วยตนเอง สามารถมอบฉันทะให้ผู้อื่นมารับหลักทรัพย์หรือเงินสดแทนได้ โดยใบมอบฉันทะขอได้ที่เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของศาล

บทความที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนี
การปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
เรื่อง ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว : มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน*

หลักการด้านสิทธิมนุษยชน ถือว่า “มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระ เสมอภาคกันในศักดิ์และสิทธิ.... “และ” ทุกคนมีสิทธิในการมีชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตน” (ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ข้อที่ ๑ และข้อที่ ๓) หลักการพื้นฐานดังกล่าวได้นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับ ที่สำคัญคือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี โดยกำหนดไว้ในข้อที่ ๙(๓) ที่กำหนดว่า

“มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลผู้อย่างระหว่างพิจารณาคดี หากแต่ควรจะปล่อยชั่วคราวโดยอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณาและมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้นก็ได้”

(คำว่า “ระหว่างพิจารณาคดี” หมายรวมถึงการควบคุมผู้ต้องหา ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด ทั้งในชั้นก่อนฟ้องคดี และหลังฟ้องคดี)

เช่นเดียวกับหลักการสหประชาชาติเพื่อการคุ้มครองบุคคลทุกคนที่ถูกคุมขังหรือจำคุก ๑๙๘๘ (Body Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988) ข้อที่ ๓๘ ที่ว่า

“ผู้ถูกคุมขังในระหว่างการดำเนินคดีอาญาพึงมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาให้ปล่อยตัวชั่วคราว”

หลักการสากลดังกล่าวข้างต้น ได้ถูกนำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งมีบทบัญญัติในหลายมาตราที่ได้กำหนดแนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไว้หลายประการ รวมทั้งเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว โดยยึดถือหลักการสากลและยังได้กำหนดรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิรูปกฎหมายระดับรอง เช่น ในมาตรา ๔๐(๗) ที่กำหนดว่า

“ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว”

และมาตรา ๒๓๙ ที่กำหนดว่า

---

* ที่มา : ปฏิรูปการปล่อยตัวชั่วคราว : มุมมองด้านสิทธิมนุษยชน, โดย สมชาย หอมลออ เลขาธิการมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (มสพ.), รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการกลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

“คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาต้องได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และจะเรียกหลักประกันจนเกินสมควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว”

บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังกล่าว เป็นการเน้นย้ำว่า การได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวเป็นสิทธิของผู้ต้องหา/จำเลย จึงต้องถือเป็นหลัก ส่วนการไม่ปล่อยตัวชั่วคราวเป็นการจำกัดสิทธิ จึงต้องถือเป็นข้อยกเว้น ส่งผลให้เกิดการแก้ไขกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ แม้ว่าต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ จะได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยการรัฐประหารของกองทัพในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ แต่หลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราว ยังคงอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เมื่อพิจารณาประกอบกับหลักการสำคัญในเรื่อง การพิจารณาคดีที่เป็นธรรม (Fair Trial) ที่ว่า บุคคลที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดทางอาญา มีสิทธิได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ โดยจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำผิดมิได้จนกว่าจะมีคำพิพากษาอันเป็นที่สุดของศาลที่เป็นอิสระ และโดยการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม ว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด

ดังนั้น การควบคุมตัวบุคคลโดยเฉพาะผู้ต้องหา/จำเลยในคดีอาญา จึงต้องทำเฉพาะในกรณีที่มีเหตุผลและมีความจำเป็นที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เท่านั้น เพื่อไม่ให้ผู้ต้องหา/จำเลย ขัดขวางหรือสร้างอุปสรรคหรือขัดขวางกระบวนการยุติธรรม และมีตัวอยู่ในกระบวนการสอบสวน การพิจารณาคดีของศาลและการบังคับโทษ การควบคุมตัวผู้ต้องหา/จำเลยไว้โดยเหตุผลที่ต่างไปจากหลักการดังกล่าวข้างต้น อาจขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและหลักการดำเนินคดีที่เป็นธรรม

กล่าวอีกในแง่หนึ่ง ในการดำเนินคดีอาญา ที่รัฐจำเป็นต้องมีอำนาจเหนือบุคคล โดยเฉพาะผู้ต้องหา/จำเลย เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนและพิจารณาคดี “การปล่อยตัวชั่วคราว” จึงเป็นมาตรการสำคัญเพื่อผ่อนคลายความจำเป็นในการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ แต่ในขณะเดียวกันก็ประกันได้ว่า การสอบสวนคดีโดยรัฐ สามารถดำเนินไปได้โดยไม่มีอุปสรรคหรือถูกขัดขวาง และหากมีการฟ้องคดีและพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิด ก็จะได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาพิจารณาคดีและรับโทษได้

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อันเป็นหลักการขั้นพื้นฐานแล้ว การปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย โดยเฉพาะในประเทศไทยยังมีเหตุผลอื่นอีกไม่มากนักน้อย ทั้งที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นข้อเท็จจริงประกอบการใช้ดุลยพินิจของเจ้าพนักงานหรือศาลอยู่ด้วย เช่น สภาพความแออัดของเรือนจำหรือสถานที่ควบคุมตัว ซึ่งไม่เหมาะสมต่อบุคคลทั้งด้านสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อมทางสังคม การดำเนินคดีที่อาจใช้เวลายาวนาน ทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและในชั้นศาล เป็นต้น

ปัญหาและข้อคิดเห็นในการควบคุมตัวและการปล่อยตัวชั่วคราว

การปล่อยตัวชั่วคราว กล่าวสำหรับประเทศไทย ปัญหาในทางกฎหมายลดน้อยลงไปมาก เนื่องจากผลของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ดังกล่าวข้างต้น แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับกฎ ระเบียบปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการใช้ดุลยพินิจทั้งในชั้นเจ้าพนักงานและในชั้นศาลรวมทั้งระบบการดำเนินคดี ในชั้นเจ้าพนักงานที่มีลักษณะแยกส่วน การขาดทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย ทั้งของผู้เสียหาย และผู้ต้องหาในกระบวนการสอบสวน ทำให้กระบวนการสอบสวนเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อพิสูจน์ ความผิดของผู้ต้องหามากกว่าที่จะแสวงหาความจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมของการกระทำ ความผิด ตัวผู้กระทำและผู้เสียหาย เพื่อให้เจ้าพนักงานหรือศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง หลักสากลและกฎหมายในประเทศเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราว

๑. มีการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักโดยไม่จำเป็น

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำต่างๆ ของกรมราชทัณฑ์ จำนวน ๓๒๐,๕๕๙ คน เป็นผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีประมาณ ๑๗.๕๗% หรือ ๕๖,๓๒๖ คน ซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่มีอัตราส่วนของผู้ต้องขังต่อประชากรสูงสุดประเทศหนึ่งของโลก ทั้งนี้ยังไม่รวมถึง ผู้ถูกควบคุมตัวตามกฎหมายพิเศษ และการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และหากต่อไปมีการจัดตั้งค่ายกักกันเพื่อ ปรับทัศนคติ (Re-education Camp) “ผู้เป็นภัยต่อความมั่นคง” ตามความดำริของผู้นำประเทศแล้ว เชื่อว่าจำนวนผู้ที่ถูกควบคุมตัวโดยรัฐ อาจพุ่งสูงขึ้นกว่านี้อีกมาก ซึ่งการควบคุมหรือคุมขังบุคคลไว้ใน อำนาจรัฐ นอกจากกระทบต่อเสรีภาพของบุคคลและความมั่นคงแห่งครอบครัวของบุคคลดังกล่าวแล้ว ยัง สิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐจำนวนมากอีกด้วย

๒. ปัญหาหลักประการในการปล่อยตัวชั่วคราวและฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่ไม่เท่าเทียมกัน

แม้ว่ากฎหมายไทยจะยึดหลักบุคคลทุกคนเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย (Equality Before the Law) แต่ในทางเป็นจริง ยังมีคนยากจนและคนชายขอบจำนวนมากที่ไม่ได้รับความเสมอภาค ในกระบวนการยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกับผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า ความยากจน อาจเป็นเหตุปัจจัยที่ผลักดันให้คนกระทำความผิด แต่ความยากจนก็เป็นเหตุปัจจัยที่ทำให้คนจนและคน ชายขอบไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้ ไม่มีเงินว่าจ้างทนายความที่มีความสามารถและความ รับผิดชอบในการสู้คดี คนยากจนและคนชายขอบขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิของตนใน กระบวนการยุติธรรม จำใจต้องรับสารภาพว่ากระทำผิดทั้ง ๆ ที่เป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นต้น

สำหรับการปล่อยตัวชั่วคราว คนทั่วไปและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมบางคน เข้าใจว่าในการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย หากเรียกหลักประกันที่มีมูลค่าสูง จะเป็นการป้องกัน ไม่ให้ผู้ต้องหา/จำเลยปฏิบัติตามเงื่อนไขของการปล่อยตัวชั่วคราวอย่างเคร่งครัด และไม่หลบหนี ซึ่งไม่ จริงเสมอไป โดยเฉพาะกับผู้ต้องหา/จำเลยที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวโดย คำนึงถึงหลักประกันเป็นสำคัญ นอกจากอาจจะไม่เป็นผลอย่างแท้จริงแล้ว ยังไม่ยุติธรรมต่อผู้ต้องหา หรือจำเลยที่มีฐานะยากจนอีกด้วย คนยากจนและคนชายขอบจำนวนมากต้องถูกคุมขังระหว่าง

ดำเนินคดี เนื่องจากไม่มีเงินหรือหลักประกันหรือญาติพี่น้องที่มีฐานะทางสังคมที่ “น่าเชื่อถือ” ที่ทำให้เจ้าพนักงานหรือศาลอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวได้ ดังนั้น การอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว โดยพิจารณาจากหลักประกันเป็นสำคัญ อาจเป็นการปิดโอกาสในการแสวงหาความยุติธรรมของคนยากจน และคนชายขอบ ทำให้ไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานในกาต่อสู้คดีได้ เนื่องจากตกอยู่ในที่คุมขังทำให้ไม่ได้รับโอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกับคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่า

พ.ร.บ.แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม ที่ให้เจ้าพนักงานหรือศาลสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราว โดยความยินยอมของบุคคลนั้น อาจแก้ปัญหาดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง นอกจากนั้น กองทุนยุติธรรม ที่ได้จัดตั้งขึ้นในกระทรวงยุติธรรม ตาม พ.ร.บ.กองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่มีบทบาทในการให้ใช้เงินของกองทุนเป็นหลักประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยสำหรับบางคดี ทั้งสองมาตรการดังกล่าวถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งของการปล่อยตัวชั่วคราว ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย แต่ก็ยังอาจไม่เพียงพอต่อการแก้ปัญหาในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนยากจนไม่สามารถหาหลักประกันได้ พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลควรพิจารณาอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่ต้องมีหลักประกันหรือยินยอมให้บุคคลหลาย ๆ คน ในชุมชนที่ผู้ต้องหา/จำเลยเป็นสมาชิก เป็นผู้ทำสัญญาประกันในการปล่อยตัวชั่วคราวได้ ซึ่งจะเป็นผลดีอีกด้วย ในการที่ทำให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และช่วยดูแลผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหา/จำเลย

๓. การพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวอย่างเหมาะสมกับแต่ละกรณี

เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายได้เปิดกว้างสำหรับการใช้ดุลยพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่และศาล ที่จะให้ปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย ทั้ง (๑) โดยไม่มีประกัน (๒) โดยมีประกัน หรือ (๓) โดยมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ รวมทั้งอาจกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใด ให้ผู้ที่ถูกปล่อยตัวชั่วคราวปฏิบัติ (ป.วิอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสาม) ทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าว มีความประสงค์ที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลสามารถใช้ดุลยพินิจได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละกรณี ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายกันไป แต่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทยโดยทั่วไป ยังมีลักษณะแข็งตัว มิได้ยึดหลักการที่ถือบุคคลเป็นตัวตั้ง เสมือนกับมีเสื้อเบอร์เดียวให้ทุกคนสวมใส่ แม้จะมีการพัฒนาไปมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเยาวชนและครอบครัว แต่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักยังไม่ได้มีการปรับปรุงเท่าที่ควร

สำหรับเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวก็เช่นกันในทางปฏิบัติ แทบจะไม่มีกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลปล่อยตัวผู้ต้องหา/จำเลยโดยไม่ต้องมีหลักประกันเลย พนักงานเจ้าหน้าที่และศาลจะพิจารณาปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา/จำเลย จากประเด็นที่ว่า ผู้ต้องหา/จำเลยจะหลบหนีหรือไม่ โดยพิจารณาจากความร้ายแรงของข้อหาเป็นสำคัญ ในคดีที่มีอัตราโทษสูง พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนมักจะแถลงศาลไว้ก่อนเสมอว่าคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว โดยในชั้นฝากขัง

หรือในชั้นพิจารณาคดีในศาลชั้นต้น ศาลไม่มีโอกาสได้พิจารณาข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานอื่นประกอบ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งก็เนื่องจาก ไม่มีข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานไปถึงศาล โดยเฉพาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่ว่าจะเป็ข้อเท็จจริงจากพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการผู้ต้องหา/จำเลยเองก็ตาม ในบางกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่จะตั้งข้อหาผู้ต้องหา/จำเลยในข้อหาที่มีโทษสูงไว้ก่อน ซึ่งนอกจากเพื่อเอาตัวผู้ต้องหาไว้ในอำนาจรัฐให้นานขึ้นเพื่อประโยชน์ในการสอบสวนหรือโดยมูลเหตุจูงใจประการอื่นใด ซึ่งการที่เจ้าพนักงานตั้งข้อหาผู้ต้องหา/จำเลยในอัตราโทษสูงไว้ก่อน จะส่งผลกระทบต่อการใช้ดุลยพินิจในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวของศาลด้วย กล่าวคือ แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๐๘/๑ ที่กำหนดข้อยกเว้นในการไม่อนุญาตให้มีการปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งต้องตีความและความบังคับใช้ในลักษณะเคร่งครัดไว้แล้วก็ตาม เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานไปถึงศาลจึงมักอ้างอิงบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐๘ โดยเฉพาะข้อ (๑) ความหนักเบาแห่งข้อหาโดยมีแนวโน้มในการใช้ดุลยพินิจว่า หากข้อหาหนัก ผู้ต้องหา/จำเลยน่าจะหลบหนี ตาม (๕) ประกอบการพิจารณาและไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเท่ากับเป็นการขยายข้อยกเว้นของกฎหมายอย่างกว้างขวางเกินไป

๔. การคุมขังบุคคลโดยถือเป็มาตรการในการป้องกัน (Preventive Detention)

ในคดีเกี่ยวกับความมั่นคงทั้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอื่น ๆ เจ้าหน้าที่บางคนอาจมีความเชื่อมั่นว่าผู้ต้องสงสัยบางคนเป็นผู้กระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับกาการก่อความไม่สงบอย่างแน่นอน แต่ไม่สามารถรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องสงสัยได้ จึงเกิดแนวโน้มที่เจ้าหน้าที่จะควบคุมตัวบุคคลดังกล่าวไว้ในอำนาจรัฐให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับความไม่สงบหรือก่อนอันตรายต่อสังคม โดยตั้งข้อหาผู้ต้องสงสัยในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษสูงและคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี ข้อหาความผิดที่มีโทษร้ายแรงและ/หรือความยากจนทำให้ผู้ต้องหา/จำเลย ไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดีในลักษณะนี้ ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องในอัตราสูงแต่จำเลยก็สูญเสียอิสรภาพ ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาแล้วปลายปี

แนวคิด Preventive Detention ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายไทยโดยทั่วไป โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากฎหมายไทยยอมรับให้มี Preventive Detention เฉพาะตาม พ.ร.บ.กฎอัยการศึก พ.ศ. ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เท่านั้น โดยกฎอัยการศึกให้เจ้าหน้าที่ทหารมีอำนาจกักตัวบุคคลไว้เพื่อการสอบถามหรือตามความจำเป็นทางราชการทหารได้ไม่เกิน ๗ วัน และ พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่จับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยว่าจะเกี่ยวข้องกับการกระทำให้เกิดสถานการณ์ฉุกเฉินหรือเพื่อป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวก่อเหตุร้ายแรงเป็นต้น ทั้งนี้ โดยเจ้าหน้าที่ยังต้องขออนุญาตจากศาลในการควบคุมตัวครั้งละไม่เกิน ๗ วัน โดยรวมกันแล้วต้องไม่เกิน ๓๐ วัน

ดังนั้น การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตั้งข้อหาผู้ต้องสงสัยในข้อหาความผิดที่มีอัตราโทษสูงเกินกว่าความเป็นจริงของพฤติกรรมของคดี หรือพนักงานอัยการฟ้องคดี ทั้ง ๆ ที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอ ตลอดจนการคัดค้านการปล่อยตัวชั่วคราว โดยมีมูลเหตุจูงใจที่ต้องการเอาผู้ต้องหา/จำเลยไว้ในอำนาจรัฐให้นานที่สุด เพื่อป้องกันมิให้ไปเกี่ยวข้องกับปัญหา ความมั่นคงนั้น เป็นการกระทำที่เบี่ยงเบนไปจากหลักการสิทธิมนุษยชนและกฎหมายไทยอย่างยิ่ง

วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : การปล่อยชั่วคราวในกฎหมายต่างประเทศ*

การศึกษาวิธีการปล่อยชั่วคราวในระบบกฎหมายของต่างประเทศเป็นการศึกษาระบบการปล่อยชั่วคราวที่มีผู้คิดค้นและพัฒนาจนเกิดความก้าวหน้าแล้วนำมาปรับปรุงใช้กับการปล่อยชั่วคราวในประเทศ แต่จากข้อจำกัดที่ไม่อาจศึกษากฎหมายของประเทศทั่วโลกได้ จึงได้ทำการศึกษากฎหมายของประเทศอังกฤษซึ่งเป็นประเทศต้นกำเนิดของระบบการปล่อยชั่วคราว และประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก โดยได้ศึกษาเฉพาะวิธีการปล่อยชั่วคราวในชั้นศาลเท่านั้น

ประเทศอังกฤษ

การปล่อยชั่วคราวมีต้นกำเนิดในประเทศอังกฤษยุคสมัยกลาง เพื่อปลดปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลยังไม่ได้พิจารณาหรือมีคำพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดไปเป็นการชั่วคราวสืบเนื่องจากหลักการดำเนินคดีอาญาที่จะต้องมีตัวจำเลยมาปรากฏในการพิจารณาคดีทุกนัด จึงจำเป็นต้องกักขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการพิจารณาคดีและเพราะการพิจารณาคดีล่าช้าเนื่องจากผู้พิพากษาต้องเสียเวลาในการเดินทางทำให้เกิดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ รัฐต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก ความแออัดทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ขึ้นคร่าชีวิตผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ต้องขังอยู่เหล่านั้นก่อนการพิจารณาจะเสร็จสิ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของรัฐในการดูแลผู้ถูกกักขังเป็นเหตุผลหลักและเพื่อเป็นการปลดปล่อยนักโทษที่ศาลยังไม่ได้พิจารณาพิพากษา จึงได้เกิดการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยขึ้น โดยในยุคแรก ๆ Sheriff ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองทำหน้าที่คล้ายตำรวจมีอำนาจจับกุมคุมขังผู้กระทำความผิดอาญาเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้ประกันโดยมีเงื่อนไขให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยเองหรือบุคคลที่สามที่เชื่อถือได้ให้สัญญาว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นจะมาปรากฏตัวในวันพิจารณาคดีของศาล ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี ตัวนายประกันจะต้องมอบตัวเองเป็นจำเลยแทน ด้วยเหตุนี้ นายประกันจึงต้องมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นแทนศาล ซึ่งวิธีนี้ก็คือการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้เลือกว่าจะให้ใครเป็นผู้ควบคุมตัวเองแทนนั่นเอง ต่อมาวิธีการได้พัฒนาไปเป็นการที่นายประกันผู้ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะต้องถูกริบจำนวนเงินประกันแทนการมอบตนเองเป็นจำเลยแทน

---

* ที่มา : การปล่อยตัวชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไข “การปล่อยตัวชั่วคราวในกฎหมายต่างประเทศ”, โดย อารีย์พร กลั่นนุรักษ์, หลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, รวบรวมและเรียบเรียงโดย นางสาวพันธุ์ทิพา หอมทิพย์ วิทยากรปฏิบัติการ กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

การให้ประกันของ Sheriff มีอำนาจอย่างไม่จำกัดจึงได้ก่อนปัญหาขึ้นเมื่อ Sheriff เรียกผลประโยชน์ตอบแทนจากการใช้ดุลพินิจในการให้ประกัน

ในปี ค.ศ. ๑๒๗๕ ได้มีการตรา Act of Westminster ขึ้นเพื่อกำหนดอำนาจของ Sheriff ในการให้ประกัน โดยได้กำหนดฐานความผิดว่าความผิดใดสามารถประกันตัวได้และความผิดใดไม่สามารถประกันตัวได้ (bailable, non-bailable offences)

ในปี ค.ศ. ๑๓๒๗ อำนาจในการให้ประกันของ Sheriff ได้โอนไปยังผู้พิพากษาแห่งท้องถิ่น (Justice of the peace) ซึ่งถูกแต่งตั้งให้มาทำหน้าที่ช่วยเหลือ Sheriff ในการรักษาความสงบมีอำนาจพิจารณาตีอาญาความผิดเล็กน้อย และมีอำนาจลงโทษ Sheriff ที่ใช้ดุลพินิจในการให้ประกันที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร เท่ากับเป็นการควบคุมปัญหาจากการใช้ดุลพินิจของ Sheriff และได้พัฒนามาโดยลำดับ

ต่อมาได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการประกันตัวรวม ๓ ฉบับ คือ

The Petition of Right ๑๖๒๙ เป็นการจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์ในการสั่งขังบุคคลโดยไม่แสดงเหตุแห่งการสั่ง จึงเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองเสรีภาพของประชาชน แต่ศาลซึ่งเอนเอียงเข้าข้างพระมหากษัตริย์มักจะกำหนดหลักประกันในการประกันตัวไว้สูงจนผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่อาจหาหลักประกันได้

The Habeas Corpus Act ๑๖๗๙ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของคนสัญชาติอังกฤษซึ่งมีสิทธิได้รับการประกันตัวได้ทั้งก่อนและระหว่างการไต่สวนมูลฟ้อง

The Bill of Right ๑๖๘๘ เป็นกฎหมายจำกัดอำนาจพระมหากษัตริย์และศาลมิให้กำหนดหลักประกันในการปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยสูงเกินควร และมีบทกำหนดโทษผู้หลบหนีประกัน เช่น การถอนสิทธิทางกฎหมายและการริบทรัพย์สิน การพิจารณาให้ประกันจะถือหลักความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นสำคัญซึ่งเป็นข้อจำกัดทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้รับการประกันตัว

ในปัจจุบันอังกฤษมีกฎหมายหลักที่ใช้ในการประกันตัว คือ The Magistrates' Court Act ๑๙๕๒, The Bail Act ๑๙๗๖ และ The Magistrates' Court Act ๑๙๘๐ ซึ่งมีวิธีการในการประกันตัวดังนี้

การประกันตัวในชั้นก่อนฟ้องคดีหรือในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจ เมื่อได้จับกุมผู้ต้องหามาแล้ว หากเป็นการจับโดยไม่มีหมายจับ เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องนำตัวผู้ถูกจับไปยัง The Magistrates' Court ภายใน ๒๔ ชั่วโมง เว้นแต่มีเหตุที่ไม่อาจส่งตัวได้ทัน เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นต่อไปได้หรือไม่ หากพยานหลักฐานไม่พอฟังว่าผู้ต้องหาคกระทำผิดจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหานั้นไปหรือหากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีพยานหลักฐานพอฟังว่าผู้ต้องหานั้นกระทำความผิด เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องใช้ดุลพินิจว่าจะควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้จนกว่าจะส่งตัวให้ The Magistrates' Court โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้คือ

๑. เพื่อรักษาพยานหลักฐาน

๒. เพื่อการสอบปากคำ หากเจ้าพนักงานตำรวจเห็นว่าเพื่อความจำเป็นดังกล่าวก็มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ภายใต้การควบคุมของพนักงานควบคุม (custody officer) ในกรณีควบคุมตัวไว้ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง และภายใต้การควบคุมของผู้พิพากษา Magistrates หากการควบคุมเกิน ๒๔ ชั่วโมง แต่ก็ควบคุมได้สูงสุดไม่เกิน ๙๖ ชั่วโมง หากเกินกว่านั้น เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องฟ้องคดีผู้ต้องหาในศาลหรือจะให้ประกันตัวไปโดยจะมีนายประกันหรือไม่ก็ตาม The Magistrates' Court Act ๑๙๘๐ มาตรา ๔๓ แต่ฐานความผิดนั้นจะต้องไม่ใช่ความผิดร้ายแรงที่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีอำนาจให้ประกันตัวได้ ส่วนการจับโดยมีหมายจับของศาลปกติหมายจะระบุว่าจะอนุญาตให้ประกันตัวได้หรือไม่ และมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเช่นไร

การประกันตัวในชั้นฟ้องคดีแล้ว เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล Magistrate แล้ว โดยหลักผู้ต้องหานั้นจะต้องได้รับการประกันตัวหรือปล่อยชั่วคราวไปตามบทบัญญัติ The Bail Act ๑๙๗๖ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถือว่าการปล่อยชั่วคราวเป็นสิทธิอย่างหนึ่งตามมาตรา ๔ ของกฎหมายนี้ บัญญัติว่า “ภายใต้บทบัญญัติของมาตรานี้ บุคคลมีสิทธิได้รับการปล่อยชั่วคราว” เป็นหลักการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่จำเป็นต้องถูกควบคุมหรือขังจนนานเกินควรภายหลังถูกจับ เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด หากพยานหลักฐานไม่พอฟังว่าเขากระทำความผิดจะต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาเหล่านั้นไป ถ้าหากเจ้าพนักงานตำรวจพิจารณาแล้วเห็นควรจะต้องควบคุมตัวไว้จะต้องส่งตัวไปให้ The Magistrates' Court หรือจะต้องอนุญาตให้ประกันตัวไป ซึ่งเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นถูกนำตัวมายังศาลแล้ว

ประเทศสหรัฐอเมริกา

การปล่อยตัวชั่วคราวในสหรัฐอเมริกากระยะแรกนั้นรับเอาระบบและแนวความคิดมาจากประเทศอังกฤษ เนื่องจากการเป็นอาณานิคมเพื่อค่าใช้จ่ายและความเสียหายจากการคุมขังก่อนการพิจารณาคดีโดยใช้หลักความสัมพันธ์ระหว่างนายประกันกับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จะขอรับการปล่อยชั่วคราวเป็นสิ่งสำคัญว่าจะให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ เพราะนายประกันจะต้องรับผิดชอบหากผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหลบหนีไม่มาปรากฏตัวต่อศาล นายประกันมีอำนาจอย่างมากในการควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย

ต่อมาเนื่องจากการพัฒนาประเทศในหลายด้าน จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและมีการย้ายถิ่นฐานตลอดเวลา ระบบการประกันตัวแบบเดิมที่อาศัยหลักความสัมพันธ์ระหว่างนายประกันและผู้ถูกกล่าวหาไม่อาจนำมาใช้ได้อีกต่อไป เมื่อมีการประกาศอิสรภาพในปี ๑๗๖๖ หลักในเรื่องการปล่อยชั่วคราวของสหรัฐอเมริกาจึงได้พัฒนาแนวคิดใหม่ที่นายประกันจะต้องรับผิดชอบผู้ต้องหาหรือจำเลยมาเป็นการให้คำรับรองการมาปรากฏตัวต่อศาลของผู้ต้องหาหรือจำเลย หากผิดสัญญา นายประกันก็จะถูกริบเงินหรือทรัพย์สิน โดยมุ่งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวหลังถูกจับตามหลักสันนิษฐานว่าบุคคลทุกคนยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเขามีความผิด ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะต้องได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักประกันว่าจะมาปรากฏตัว

ในการพิจารณาคดี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แก่ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยเองและประโยชน์ของสังคมที่รัฐไม่ต้องรับภาระเลี้ยงดูบุคคลเหล่านี้และครอบครัวในระหว่างต้องขัง และการปล่อยชั่วคราวต้องไม่เป็นการเปิดโอกาสให้เกิดการประวิงคดีให้ล่าช้าหรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในสังคม จึงต้องคำนึงถึงทั้งประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม ทำให้ระบบการปล่อยชั่วคราวต้องมีความละเอียดถี่ถ้วน การใช้ดุลพินิจของผู้พิพากษาต้องเป็นไปตามกฎหมายกำหนด การไม่ให้ปล่อยชั่วคราวจะกระทำได้เท่าที่กฎหมายให้อำนาจไว้เท่านั้น ขณะเดียวกันความผิดบางประเภทหรือเมื่อเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายกำหนดผู้ต้องหาหรือจำเลยก็ไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวเช่นกัน

สหรัฐอเมริกาได้รับรองสิทธิในการปล่อยชั่วคราวไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ฉบับแก้ไขครั้งที่ ๘ (Eight Amendment) ซึ่งได้บัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ว่า “การเรียกประกันประกันตัวสูงเกินไปนั้นมิอาจกระทำได้” หมายความว่า การกักขังระหว่างพิจารณานั้นไม่ผิดกฎหมายแต่สิ่งที่ห้ามคือการเรียกประกันสูงเกินควรกฎหมายมิได้บัญญัติ ให้เป็นสิทธิในการประกันตัวไว้โดยชัดแจ้ง และมีได้กล่าวว่าการเรียกเงินประกันเช่นไรเป็นการสูงเกินไป ในเรื่องนี้ศาลสูงของสหรัฐได้วางหลักไว้ว่า วิธีการที่เหมาะสมคือการกำหนดจำนวนเงินอันจำเป็นเพื่อที่จะให้แน่ใจว่าจำเลยจะมาปรากฏตัวต่อศาลเมื่อมีการพิจารณา ซึ่งจะเป็นจำนวนเท่าใดนั้นเป็นดุลพินิจของผู้พิพากษาที่จะกำหนด

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : ศาลเปิดโมเดลการฝากขังและปล่อยชั่วคราวใหม่นำร่อง ๕ จังหวัด

ที่ต้องรื้อระบบเงินซื้ออิสรภาพได้ “คุณมีไว้ขังคนจน”

สำนักงานศาลยุติธรรมโดยสถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้จัดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “สู่ยุคใหม่ของการฝากขังและปล่อยชั่วคราว: เปลี่ยนแนวคิด พลิกกระบวนด้วยวิสัยทัศน์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี” ณ ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ชั้น ๗ อาคารสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม การจัดการสัมมนาทางวิชาการครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบประเมินการปล่อยตัว ชั่วคราวและการฝากขังในชั้นศาลให้มีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของประชาชนโดยแท้จริง ทั้งยังเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

นายบุญรอด ต้นประเสริฐ ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลอุทธรณ์ภาค ๑ กล่าวในหัวข้อ “สภาพปัญหาในปัจจุบันของการฝากขังและปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย” ว่าในปัจจุบัน การพิจารณา สั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราวหรือการประกันตัวนั้น ศาลต้องใช้ดุลยพินิจตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๐๗ มาตรา ๑๐๘ และมาตรา ๑๐๘/๑ แต่ในทาง ปฏิบัติ ศาลมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยจำกัด และไม่มีเครื่องมือเรื่องการโอนและกำกับดูแล ผู้ต้องขังหรือจำหลังปล่อยชั่วคราว ศาลจึงต้องเรียกประกันหรือหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน โดยอ้างอิงอัตราวางเงินประกันตามบัญชีเกณฑ์มาตรฐานกลาง ทำให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำระหว่าง ผู้มีฐานะกับผู้ยากจน

“การเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินนั้น อาจไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง ในการหลบหนี การกระทำผิดซ้ำ หรือก่ออันตรายประการอื่น จึงไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิด แก่สังคมได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้ที่ผ่านมาจะมีการพัฒนาเรื่องของหลักประกันให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เช่น ตำแหน่งหน้าที่ กองทุนยุติธรรม กรรมธรรม์ต่าง ๆ แต่ก็ยังอยู่ในความหมายของเงิน ทำอย่างไร ถึงจะหนีไปจากประโยคที่ว่า คุณมีไว้ขังคนจน”

นายบุญรอดกล่าวว่า การปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้หลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน จึงส่งผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น หากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่ได้ประกันตัว สถานะทางกฎหมายอาจต่าง จากโทษจำคุกที่ศาลตัดสิน แต่ในความเป็นจริงผลกระทบต่อเกิดกับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไม่ได้ต่างกัน

---

* ที่มา : เว็บไซต์ THAIPUBLICA, [ข้อมูลออนไลน์] ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ <http://thaipublica.org/2017/02/temporary-release-model/>.

เพราะต้องอยู่ในสถานที่ที่ใกล้เคียงกันถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งเขตของผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดีกับนักโทษเด็ดขาดออกจากกัน แต่ก็เป็นผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพเหมือนกัน และอาจเลวร้ายกว่าการถูกจำคุกเสียอีก เพราะไม่รู้กำหนดเวลาว่าต้องถูกขังไปอีกนานเท่าไรว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุด

“ตอนที่คดีมาถึงสืบพยานโจทก์มาแล้ว พอย้อนดูไม่รู้อยู่ในคุกมาก่อนหน้านี้เท่าไร และจะอยู่ต่อไปอีกเท่าไร ในกรณีที่ศาลพิพากษาแล้วเขารู้ว่าจำคุกเขาเท่าไร เริ่มนับเมื่อไหร่ จะจบเมื่อไหร่ไม่มีเกินไปกว่านั้นอาจมีแถมได้ออกเร็วกว่านั้น แต่ถูกจำคุกระหว่างพิจารณานี้ไม่รู้อนาคต ไม่มีใครบอกได้เลยว่าจะติดนานเท่าไร ผลกระทบมีมากมายในแง่ของรัฐ การที่ต้องมาดูแลด้วยความที่ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลา การตั้งงบประมาณในการดูแล จึงไม่แน่ใจว่ามันเป็นเรื่องที่จะต้องกำหนดงบประมาณไว้ขนาดไหน เพราะต้องดูแลอาหารการกิน ชีวิตความเป็นอยู่ทุกอย่าง สถานที่ที่ด้วยนี่คือผลกระทบแล้วในส่วนตัวเขาและครอบครัวเขา” นายบุญรอดกล่าว

นายบุญรอดเผยว่า “ข้อมูลสถิติในปี ๒๕๕๗ มีคดีอาญาทั้งหมดของศาลชั้นต้น ๖๒๘,๔๕๔ คดี จำนวนคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ๒๒๑,๖๙๕ คดี คิดเป็น ๓๕.๒๘% ในจำนวนนี้เป็นคดีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ๒๐๖,๒๑๑ คดี คิดเป็น ๙๓.๐๒% จำนวนผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีหลังปล่อยชั่วคราว ๔,๖๑๙ คดี คิดเป็น ๒.๐๘% จากข้อมูลจะเห็นว่าศาลยังยืนยันหลักการในเรื่องการให้ประกัน ในส่วนที่ไม่อนุญาตถือเป็นข้อยกเว้น”

ดังนั้น จากข้อมูลข้างต้นมีคำร้องขอปล่อยชั่วคราวประมาณ ๓๕% หมายความว่า อีกกว่า ๖๐% ที่ไม่ได้ยื่นคำร้องเพราะอยากถูกควบคุมหรืออย่างไร เนื่องจากมีคดีบางประเภทที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่รู้สึกรว่าจะต้องขอประกันตัว เพราะต้องการที่จะยอมรับผิดชอบอยู่แล้ว คดีเล็ก ๆ น้อย ๆ ศาลตัดสินลงโทษก็จบอาจเพราะไม่ได้คิดว่าจะต้องมาเสียเวลากับเรื่องที่จะต้องถูกขังระหว่างพิจารณาคดี ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ได้ถูกแยกไว้

“ผมสั่งประกันครั้งแรกในชีวิต ผมเป็นผู้พิพากษาศาลจังหวัดเชียงใหม่ พิจารณาตามหลักเกณฑ์ทุกอย่างความหนักเบาของข้อหาคดีเช็คท่านว่าหนักหรือไม่คดีเช็คท่านจะลงโทษสักเท่าไร ด้านความเชื่อถือนายประกันเขาก็ยื่นหลักทรัพย์ ฐานะของเขา เขาทำงานเอกชนอยู่ในตำแหน่งผู้จัดการบริษัท ซึ่งพอจะมีชื่อเสียงอยู่ในเชียงใหม่ ผมไม่ให้เขาเหรอ แค่นี้ผมพอแล้วที่ผมจะประเมินได้ ผมก็อนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหา ผลคือหนีครับ ผมบอกกับท่านเลยว่าผมไม่เคยลิ้มความรู้สึกนั้น ผมเสียความรู้สึกจริง ๆ ผมมานั่งทบทวนอยู่กับตัวเอง ว่าเราพลาดอะไรก็ดูดีแล้วมันมีแค่นี้จริง ๆ จนกระทั่งไปสอบถามนายเลยครับ เขาบอก ท่านครับ เขาไม่ได้ออกเช็คใบเดียว เขาเป็นหนี้ทั่วบ้านทั่วเมือง ท่านเห็นไหมว่าข้อมูลอย่างนี้เป็นจุดอ่อนมากในการที่เราจะสั่งประกัน เราจะรู้หรือไม่ เราจะรู้ได้อย่างไร พฤติการณ์ในชั้นฝากขังท่านมีอะไรดูนอกจากคำร้องขอ จะเห็นว่าปัญหาทางด้านศาลในเรื่องข้อมูลเป็นเรื่องใหญ่” นายบุญรอดกล่าว

อเมริกาไม่ต่างจากไทย คนมีทรัพย์สินได้ไปอยู่กับครอบครัว

ส่วน นางสาวธัญญา นุช ตันติกุล ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา กล่าวในหัวข้อ “ปัญหาและการแก้ไขในประเทศสหรัฐอเมริกา: ระบบการฝากขังและปล่อยชั่วคราว ในอุดมคติในดิสทริคต์ ออฟ โคลัมเบีย” ว่าในประเทศสหรัฐอเมริกาประสบปัญหาเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราวในทำนองเดียวกันกับประเทศไทย ถึงขั้นที่อาจแยกว่าในบางแง่ ทำให้การปฏิรูประบบของสหรัฐอเมริกาค่อนข้างลำบาก แต่ก็สามารถปฏิรูปจนสำเร็จได้ในศาลใหญ่ๆ อย่าง วอชิงตัน ดี.ซี. และได้กลายเป็นต้นแบบทั่วทั้งสหรัฐอเมริกาในเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราว

“ทางผู้แทนของศาลยุติธรรมได้เดินทางไปศึกษางานที่อเมริกา เมื่อเดือนเมษายนของปีที่ผ่านมา เราได้รับเกียรติอย่างสูงจากผู้พิพากษา ทูแมน มอร์ริสัน ผู้พิพากษาอาวุโสแห่งศาลดิสทริคต์ ออฟ โคลัมเบีย ที่จริงแล้วท่านทูแมน มอร์ริสัน มีความยินดีที่จะเดินทางมาบรรยายให้เราฟังด้วยตัวเอง แต่ท่านไม่สามารถเดินทางไกลๆ ได้ แต่ได้ออนไลน์วีดิโอนี้ให้กับเราขอเชิญทุกท่านชมคำบรรยายของท่านทูแมน มอร์ริสัน”

นายทูแมนกล่าวว่า “ในอเมริกานั้นจัดการเรื่องการฝากขังและปล่อยชั่วคราวได้ไม่ดี และเป็นปัญหามานาน ประกอบกับอเมริกามีระบบศาลสหพันธรัฐหรือศาลในระดับชาติ และในแต่ละมลรัฐก็มีระบบศาลกับการดำเนินคดีอาญาแยกต่างหาก โดยมีระบบในแต่ละมลรัฐและท้องถิ่นมากกว่า ๕,๐๐๐ ระบบ ซึ่งคดีอาญาส่วนใหญ่จะถูกฟ้อง พิจารณาและพิพากษาในระบบระดับมลรัฐ ถึงแม้ข้อกำหนดจากรัฐบัญญัติ บรรทัดฐานคำพิพากษา และระเบียบศาลของอเมริกาจะแตกต่างกันในแต่ละรัฐในแง่การสั่งขังหรือปล่อย แต่เกือบทุกรัฐในอเมริกาและระบบศาลเกือบทุกแห่งดำเนินกระบวนการผิดพลาดเหมือนกัน ผลลัพธ์จึงออกมาล้มเหลวไม่ต่างกัน ยกเว้นที่วอชิงตัน ดี.ซี.”

นายทูแมนอธิบายต่อว่า “ข้อผิดพลาดดังกล่าวคือ การตัดสินใจว่าจะขังหรือปล่อยผู้ต้องหา ในอเมริกาจะดูที่ฐานะเป็นหลัก ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะไม่ได้เขียนเรื่องนี้ชัดเจน แต่บทสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาฝังลึกอยู่ในวัฒนธรรมทางกฎหมายระดับชาติของอเมริกา คือไม่ว่าข้อหาหรือพฤติการณ์คดีจะเป็นอย่างไร ล้วนได้รับการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ภายใต้กฎหมายตราบจนพิสูจน์ได้ในทางกลับกัน แม้หลักกฎหมายพื้นฐานของอเมริกาจะเป็นเช่นนี้ แต่ส่วนใหญ่ก็ยังชี้ขาดอิสรภาพของผู้ต้องหาโดยอิงฐานะเป็นหลักอยู่ดี นั่นหมายความว่า คนที่มีทรัพย์สินก็จะได้กลับบ้านไปอยู่กับครอบครัวก่อน ส่วนคนจนก็ต้องคอยวันนัดพิจารณาในคุก”

“แก่นของความเลวร้ายในระบบประกันตัวของเรา คือการปล่อยโดยให้วางหลักทรัพย์เป็นประกัน คือ ต้องวางทรัพย์ที่มีมูลค่าตามวงเงินที่ศาลตั้งก่อนจึงจะปล่อยได้ และส่วนใหญ่ในอเมริกา นายประกันอาชีพก็ยิ่งทำให้เรื่องเลวร้ายขึ้น โดยการทำให้คำสั่งศาลที่เรียกหลักประกันเกิดขึ้นได้จริง หากศาลตั้งวงเงินประกันไว้ที่ ๑๐,๐๐๐ เหรียญ ครอบครัวของผู้ต้องหาที่ต้องวิ่งวอนให้นายประกันไปประกันตัวให้

ก็คือนายประกันสัญญากับศาลว่าจะชดใช้เงินให้หากผู้ต้องหาไม่มาศาล และ “บริการ” นี้ต้องแลกกับค่าธรรมเนียมที่จ่ายแล้วเรียกคืนไม่ได้ ค่าธรรมเนียม ๑๐% ที่ไม่คืนให้ นั่นก็คือกำไรของนายประกันอาชีพ หากนายประกันอาชีพเลือกไม่ประกันตัวให้ คำสั่งศาลที่อนุญาตให้ปล่อยก็จะไม่มีความหมาย ผู้ต้องหาที่ต้องอยู่ในคุกไปจนกว่าจะหาเงิน ๑๐,๐๐๐ เหรียญมาได้ อย่างที่คุณคงเห็นแล้ว สุดท้ายนายประกันอาชีพ ไม่ใช่ผู้พิพากษาเป็นผู้ตัดสินว่าจะปล่อยใคร ผมจำได้ว่าน่าเศร้าที่ประเทศไทยอาจมีนายประกันอาชีพ ถ้าเช่นนั้นท่านก็เป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศซึ่งรวมถึงอเมริกาที่ยอมให้นายประกันอาชีพหากำไรได้จากกระบวนการยุติธรรม ในเกือบทุกประเทศ และใน ๔ รัฐของเราห้ามธุรกิจนายประกันอาชีพ เป็นธุรกิจผิดกฎหมาย” นายทรูแมนกล่าว

นายทรูแมนกล่าวต่อว่า “เกือบทุกที่ในอเมริกาใช้การสั่งขังหรือปล่อยโดยดูเพียงแค่เงินที่มี เพียงแค่มีเงิน ไม่ว่าความเสี่ยงที่จะหลบหนีหรือถูกจับอีกจะมากแค่ไหนก็สามารถกลับบ้านได้ ถือเป็นระบบที่ไม่ปลอดภัย ไร้ประสิทธิภาพ แพง และไม่เป็นธรรม ส่งผลให้ในทุกๆ วันผู้ที่มีความเสี่ยงสูงถูกปล่อยตัว และขังคนจำนวนมากที่ไม่มีความเสี่ยงเลยแต่ยากจนเกินกว่าจะซื้ออิสรภาพได้ ส่งผลให้ ๒ ใน ๓ ของห้องขังในอเมริกาเป็นที่นอนของผู้ที่อยู่ในระหว่างพิจารณาคดี ในแต่ละปี ครึ่งหนึ่งของคนที่ถูกตำรวจจับในอเมริกา ไม่เคยได้กลับบ้านก่อนจะมีการพิจารณาคดี”

นายทรูแมนกล่าวว่า “สำหรับผู้พิพากษาในอเมริกาเองแล้ว ระบบที่ผิดเพี้ยนสร้างปัญหาให้ผู้พิพากษาอย่างมาก ในแง่ว่าผู้พิพากษาจะทำงานให้สมกับคำปฏิญาณได้อย่างไร ในกรณีที่ผู้ต้องหาที่มีเหตุหนักแน่นให้เชื่อว่าเป็นบุคคลอันตราย เห็นว่าไม่ควรปล่อยชั่วคราว หากกฎหมายบอกให้ต้องปล่อยตัว แต่อนุญาตให้เรียกหลักประกันได้ ผู้พิพากษาก็จะพยายามไม่ให้ผู้ต้องหาได้ออกไป โดยตั้งวงเงินประกันไว้สูงลิ่วและหวังว่าผู้ต้องหาจะหาเงินไม่ได้ แต่ผู้พิพากษาไม่มีทางรู้ล่วงหน้าว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยคนนั้นๆ มีทรัพย์สินในครอบครองเท่าไร ผู้พิพากษาจึงเดาผิดอยู่เสมอทำให้คนที่เสี่ยงสูงยังงักประกันตัวได้ ในอเมริกามีเรื่องสำคัญหลายอย่างที่ผิดพลาดไปในวิธีการนี้ การเรียกประกันตัวโดยใช้หลักทรัพย์สินจึงเป็นวิธีการหนึ่งของการให้ประกันตัว ซึ่งตามประวัติศาสตร์ในอเมริกาหรือยุโรปแล้ว การเรียกประกันไม่เคยมีเป้าหมายเพื่อขังคนไว้ก่อนพิจารณาคดี หากแต่ตรงกันข้าม เป้าหมายของมันคือเพื่อเป็นวิธีการให้ปล่อยตัวคนได้ ดังนั้น การตั้งวงเงินประกันไว้สูงลิ่วเพื่อขังคนไว้ จึงไม่สอดคล้องกับธรรมเนียมกฎหมายอเมริกัน”

“ไม่นานนี้มีงานวิจัยในรัฐหนึ่งของเราพบว่าครึ่งหนึ่งของคนที่เสี่ยงสูงจริง ๆ หาเงินประกันตัวและได้ปล่อยออกไป ผู้พิพากษาทุกแห่งต้องมีกระบวนการที่เป็นธรรม โปร่งใส และอยู่บนหลักกฎหมายในการจัดการกับผู้ต้องหาที่ความเสี่ยงสูง และนั่นจึงเป็นกระบวนการที่เหมาะสมจะจัดการเฉพาะกับคนส่วนน้อยที่ควรถูกขังไว้ระหว่างพิจารณาแทบไม่มีศาลในรัฐใดในอเมริกา นอกจากวอชิงตัน ดี.ซี. ที่ผมทำงานอยู่ที่ให้อำนาจศาลขังคนที่เสี่ยงสูงได้” นายทรูแมนกล่าว

ต่อมา คือ การใช้วิธีประเมินความเสี่ยงที่เป็นวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยศาลวัดความเสี่ยงและจัดการความเสี่ยงนั้น ผ่านมาตรการกำกับดูแลในชุมชน ถัดมา คือ ระบบแจ้งเตือนวันนัดที่สร้างสรรค์และยืดหยุ่น ซึ่งมีประสิทธิภาพในการช่วยให้คนมาศาลตามนัด ด้วยการติดต่อแจ้งข่าวอยู่เรื่อยๆ และคอยย้ำเตือนวันนัดศาล และกล่าวโดยย่อ องค์กรประกอบสำคัญท้ายสุด คือ ศักยภาพของสำนักงานปล่อยชั่วคราว หน่วยงานซึ่งในอุดมคติสามารถกำกับดูแลผู้ต้องหาที่มีความเสี่ยงบ้าง แต่ยังสามารถดูแลได้ระหว่างปล่อย คนกลุ่มนี้จึงไม่จำเป็นต้องขังไว้ องค์กรประกอบทั้งหมดนี้ ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษสามารถสร้างขึ้นได้ในทุกแห่งหน และเมื่อนำมาใช้จริงแล้วจะประหยัดเงินได้มหาศาล รวมทั้งสร้างผลที่เราทุกคนและผู้ต้องหาทั้งหลายต่างสมควรได้รับ ผลลัพธ์ที่ปลอดภัย มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม

โครงการนำร่อง ๕ ศาล ต้องใช้ Big Data

ส่วนนายมุขเมธิน กลั่นนุรักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำสำนักประธานศาลฎีกากล่าวในหัวข้อ “โครงการนำร่อง: ระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว” ว่าภายหลังจากที่ผู้แทนของศาลยุติธรรมได้เดินทางไปศึกษางานที่อเมริกาแล้วพบว่าระบบของศาลวอชิงตัน ดี.ซี. สามารถปล่อยผู้ต้องหาและไม่หลบหนี การที่ศาลวอชิงตัน ดี.ซี. สามารถมีระบบการปล่อยตัวชั่วคราวโดยใช้การประเมินความเสี่ยงได้นั้น เนื่องจากมีระบบประเมินความเสี่ยงที่อาศัยฐานข้อมูลที่มีสำนวนคดีที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ สำนวน แล้วจึงนำสำนวนเหล่านี้มาวิเคราะห์ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ คุปป์จายตัวแปรต่างๆ แล้วได้แบบแผนการประเมินความเสี่ยงทางพฤติกรรมศาสตร์มา และมีหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่กว่า ๑๐๐ คน ทำหน้าที่ในการประเมินความเสี่ยง มีเจ้าหน้าที่ที่ใช้ฐานข้อมูลในการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อสอบถามซ้ำว่าสิ่งที่ผู้ต้องหาให้การในเรื่องพฤติกรรมของเขาตรงกับความจริงหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีตำรวจที่มีประสิทธิภาพ เช่น คนหนีแล้วส่วนใหญ่ถูกจับมาได้จนไม่รู้ว่าจะหนีไปทำไม

“จะเห็นว่าเรามีหลายอย่างมาก เพราะฉะนั้น สิ่งไหนที่เรายังไม่มี เราก็ทำเท่าที่มี ผมจึงดีใจระบบขึ้นมา ระบบยืนอยู่บนฐานของการศึกษาในเรื่องของการจัดการความเสี่ยง โดยเริ่มต้นจากการมีระบบประเมินความเสี่ยง ลดความเสี่ยง และควบคุมความเสียหาย ด้านการประเมินความเสี่ยง เรามีการว่าจ้างสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่เราเห็นว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการศึกษาข้อมูลเพื่อสร้างฐานข้อมูลความเสี่ยงในเชิงจิตวิทยา ในเชิงพฤติกรรมศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลจากสำนวนคดีในศาลอาญาเป็น ๑,๐๐๐ สำนวน เพื่อสร้างเป็นฐานข้อมูลระบบประเมินความเสี่ยง เรื่องลดความเสี่ยงเราจะสร้างระบบในศาลซึ่งจะทดลองต่อไป โดยในระบบนี้จะมีเจ้าหน้าที่แจ้งเตือนวันนัด มีการรับรายงานตัว มีการกำกับดูแลหลังปล่อยโดยการใช้โทรศัพท์มือถือ กำไลข้อมือข้อเท้า และด้านระบบควบคุมความเสียหายนั้นจะประสานงานกับตำรวจว่าหากมีการหลบหนีจะมีวิธีตามจับอย่างไร” นายมุขเมธินกล่าว

นาย मुखเมธินกล่าวว่า “หลังจากที่ได้ออกแบบระบบแล้ว ในระยะแรกเริ่มทดลองกับผู้ต้องหาที่มีโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปีในศาลทดลอง โดยจะใช้ระบบประเมินความเสี่ยงในศาลนี้ก่อน โดยนำแบบแผนจากการประเมินความเสี่ยงของอเมริกา มา แล้วให้สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ ทำการศึกษาวิเคราะห์ เพื่อที่จะให้ไม่ต้องมีหลักประกัน ไม่ต้องมีสัญญาประกัน ประกอบกับตามกฎหมายคือโทษจำคุกต่ำกว่า ๕ ปีเท่านั้นถึงจะทำอย่างนั้นได้ ขณะเดียวกันก็ต้องเพิ่มความระมัดระวังไปพร้อม ๆ กัน เนื่องจากโครงการนี้หรือการประเมินความเสี่ยงอาจยังไม่เที่ยงแท้แน่นอนอาจเกิดปัญหาว่าเมื่อปล่อยไปแล้วผู้ต้องหาหายหมด ก็จะก่อให้เกิดความเดือดร้อน”

นาย मुखเมธินกล่าวต่อว่า “ในระยะที่ ๒ จะขยายต่อไปในความผิดทุกฐานความผิด ยกเว้นความผิดร้ายแรง เช่น ความผิดอุกฉกรรจ์ หรือยาเสพติดจำนวนมาก หรือความผิดที่เรามีข้อมูลจากการทดลองในระยะแรกว่าระบบการประเมินความเสี่ยงของเรายังไม่เที่ยงแท้แน่นอนสำหรับความผิดบางฐาน ซึ่งมีความเป็นไปได้ และจะสำรวจไว้ในระยะที่ ๒ ส่วนในระยะที่ ๓ นั้นจะขยายไปสำหรับทุกคดี โดยในส่วนนี้สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์จะทำหน้าที่ติดตาม ประเมินผล และจัดแบบให้มีความเที่ยงตรงและแม่นยำมากขึ้น”

“เราทดลองนำร่องใน ๕ ศาลก่อน ตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา เราทดลองในศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ ศาลอาญารุงเทพใต้ ศาลจังหวัดจันทบุรี และศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช เหตุที่ทดลองใน ๕ ศาลนี้ เพื่อเป็นตัวแทนของประชากรในกลุ่มภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสานซึ่งมีคนแตกต่างกัน ต้องการทดลองในเมืองใหญ่และเมืองเล็กซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างผู้คน เพื่อเก็บข้อมูล เพื่อที่จะได้แบบแผนมา ถ้าแบบแผนนี้ใช้ได้ไม่ว่าจะเมืองเล็กหรือเมืองใหญ่น่าจะใช้ได้กับทั่วประเทศ และที่ผ่านมาเราได้รับรายงานมา ศาลจังหวัดจันทบุรีปล่อยไป ๑๐ คน จังหวัดกาฬสินธุ์ ๑๒ คน เชียงใหม่น้อยกว่านั้นหน่อย ทั้งหมดมารายงานตัวตามกำหนดไม่มีใครหนีเลย” นาย मुखเมธินกล่าว

นอกจากนี้ นาย मुखเมธินยังได้นำเสนอวิธีทัศน เกี่ยวกับการทำงานของสำนักงานปล่อยชั่วคราวในอเมริกามีเนื้อหาว่า “ในปัจจุบันศาลวอชิงตัน ดี.ซี. ไม่เรียกประกันในการให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยส่วนใหญ่ได้รับการปล่อยภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานปล่อยชั่วคราว เป็นผู้ประเมินความเสี่ยงจำเลยรายคนโดยการลงไปสอบถามข้อมูลจำเลยที่ห้องขัง ดูประวัติอาชญากรรมของจำเลย ตรวจสอบว่ามีคดีอื่นค้างพิจารณาอยู่หรือไม่ อยู่ในระหว่างคุมประพฤติหรือพักการลงโทษหรือไม่ เป็นบุคคลตามหมายจับอื่นที่ยังมีผลอยู่หรือไม่ ดูประวัติสุขภาพและการใช้ยาเสพติด ตรวจสอบการใช้ยาเสพติด และนำข้อมูลทั้งหมดมาทำเป็นรายงานเสนอศาลพร้อมข้อเสนอแนะของสำนักงาน

ปล่อยชั่วคราว ในแต่ละวันก็จะพิจารณาตั้งแต่คดีเล็กน้อยไปจนถึงฆาตกรรม โดยคนที่มีความเสี่ยงต่ำ สำนักงานปล่อยชั่วคราวจะแนะนำให้ปล่อยโดยไม่มีเงื่อนไข ส่วนคนที่มีความเสี่ยงปานกลางหรือสูง ก็จะแนะนำเงื่อนไขกำกับดูแลที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงต่อศาล เช่น คนส่วนใหญ่ที่ทำผิดเล็กน้อย หากไม่มีประวัติอาชญากรรมร้ายแรงก็จะปล่อยตัวไป ภายใต้เงื่อนไขจากเบาไปหาหนัก อาจถึงขั้น เข้มงวดที่จะต้องสวมกำไลติดสัญญาณ GPS โดยกำหนดเงื่อนไขของศาลห้ามออกหรือเข้าเขตที่กำหนดได้”

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : ศาลกาฬสินธุ์ พร้อมทดลองกระบวนการ ปล่อยตัวชั่วคราว*

ศาลยุติธรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เตรียมความพร้อม ให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในการนำระบบประเมินความเสี่ยง กำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว

วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๐ ที่โรงแรมริมปาว อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเตรียมความพร้อมให้แก่หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม ในการนำระบบประเมินความเสี่ยง และกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว ไปทดลองใช้ในศาลชั้นต้น โดยมี นายวิชัย รอดพิเศษ รองอธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา ๔ เป็นประธานเปิดการประชุมและเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษ โดยนายถาวร เศษมะพล ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมผู้พิพากษาเจ้าหน้าที่ในศาลยุติธรรม เจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่งานสอบสวน เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๐ คน

นาย मुखเมธิน กลั่นนุรักษ์ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลประจำ สำนักประธานศาลฎีกา กล่าวว่า ด้วยปัญหาการปล่อยตัวชั่วคราวในปัจจุบัน เกิดจากผู้พิพากษาได้รับข้อมูลไม่เพียงพอในการประเมินว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย จะหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายซ้ำ หลังปล่อยชั่วคราว และไม่มีมาตรการใดในการดูแล หลังปล่อยชั่วคราว เมื่อเกิดการหลบหนีก็มีการจับกุมได้น้อย ดังนั้นแม้มีหลักการว่าในคดีอาญา トラบใดที่ศาลยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุด ว่าเป็นผู้กระทำความผิด ให้สันนิษฐานว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลย เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่ด้วยความที่ผู้พิพากษาไม่อาจวางใจให้ปล่อยชั่วคราว โดยไม่เรียกหลักประกันใด ๆ ได้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่มีหลักทรัพย์ประกัน จึงไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราวและต้องถูกขังระหว่างพิจารณา อันเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน

นายถาวร เศษมะพล ผู้พิพากษาศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ กล่าวว่า ระบบการประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแล ที่ศาลยุติธรรมจะนำร่องเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่จำเป็น แล้วจึงนำมาวิเคราะห์และประเมินหาความเสี่ยง ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือก่อเหตุร้ายผ่านกระบวนการทางสถิติและพฤติกรรมศาสตร์ ผู้พิพากษาจะได้รับข้อมูลและข้อวิเคราะห์เหล่านี้ มาประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ซึ่งจะยอมช่วยให้การสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตอิงกับข้อเท็จจริงมากขึ้น นอกจากนี้ระบบใหม่ยังมีกลไกและมาตรการต่าง ๆ ในการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงมารองรับ เช่น ผู้มีความเสี่ยงต่ำ อาจปล่อยได้ โดยไม่มีเงื่อนไขหรือให้มารายงานตัวตามกำหนดก็เพียงพอ

ส่วนผู้มีความเสี่ยงสูงอาจปล่อยพร้อมเงื่อนไขจำกัดการเดินทาง โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring หรือ EM) ไม่ว่าจะในรูปแบบกำไลข้อมือหรือผ่านแอปพลิเคชัน

* ที่มา : หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจออนไลน์, เรื่อง ศาลกาฬสินธุ์พร้อมทดลองกระบวนการปล่อยตัวชั่วคราว, สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศักขารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ www.bangkokbiznews.com/news/detail/737110.

ในโทรศัพท์สมาร์ทโฟน (Smartphone Monitoring หรือ SM) ในการกำกับดูแล เป็นต้น ความจำเป็นในการเรียกหลักประกันหรือกระทั่งให้ทำสัญญาประกันยอมลดลงหรือหมดไป ระบบเมื่อได้รับการพัฒนาจนสมบูรณ์ย่อมช่วยให้ศาลสั่งปล่อยชั่วคราวได้โดยไม่ต้องอิงเงินหรือทรัพย์สินอีกต่อไป ทั้งยังรับประกันการมาศาลและไม่ก่อเหตุร้ายหลังปล่อยชั่วคราวได้สูงกว่า การเรียกประกันตามระบบปัจจุบัน ดังที่ได้รับการพิสูจน์ในกรงวอชิงตัน ดีซี และในอีกหลายท้องที่ในประเทศสหรัฐอเมริกาหลายสิบปีแล้วว่า ระบบดังกล่าว เป็นธรรมกว่า มีประสิทธิภาพกว่า และประหยัดค่าใช้จ่ายของรัฐมากกว่าการเรียกประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สิน

ทั้งนี้ สำนักงานศาลยุติธรรมได้เล็งเห็นถึงทิศทางในการพัฒนา การปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อส่งเสริมหลักสิทธิมนุษยชน คัมครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว โดยกำหนดทดลองใช้กับศาลชั้นต้น ซึ่งมี ๓ ระยะ ในแต่ละระยะมีกำหนด ๑๒ เดือน โดยในระยะแรกจะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งจะนำระบบทดลองใช้กับคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๕ ปี ในศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัดจันทบุรี ศาลจังหวัดเชียงใหม่ ศาลจังหวัดกาฬสินธุ์ และศาลจังหวัดนครศรีธรรมราช และขยายไปยังศาลที่มีการทดลองใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัว (Electronics Monitoring)

เพื่อเตรียมการรองรับต่อการทดลอง ระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาล จึงจำเป็นต้องมีการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อม สร้างความรู้ความเข้าใจ และเสนอแนวทางในการปฏิบัติงานให้แก่ศาลทดลอง ในระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม

ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

เรื่อง : “โฆษกศาลยุติธรรม” แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน

โฆษกศาลยุติธรรม อธิบายข้อกฎหมายการปล่อยชั่วคราว พญ.นิธิวดี หรือหมอนิม ภูเจริญยศ และนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด จำเลยคดีฆ่าเอ็กซ์ จักรกฤษณ์ มีหลักตาม ป.วิอาญา มาตรา ๑๐๘/๑ ระบุ ศาลอุทธรณ์ เห็นหลักประกันน่าเชื่อ-มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ย้ำข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน การประกันพิจารณารายบุคคล

จากกรณีศาลจังหวัดมีนบุรีพิพากษาประหารชีวิต พญ.นิธิวดี ภูเจริญยศ หรือหมอนิม ฐานจ้างวานฆ่านายจักรกฤษณ์ หรือเอ็กซ์ พณิษย์ผาติกรรม สามีและอดีตนักกีฬายิงปืนทีมชาติไทย เหตุเกิดเมื่อปี ๒๕๕๖ รวมทั้งสั่งประหารนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด ทำหน้าที่จัดหาทีมฆ่าเช่นกัน ขณะที่มือปืนและคนซิ่งรถจักรยานยนต์ให้จำคุกตลอดชีวิต พร้อมให้ชดใช้เงิน ๒.๕ ล้านบาท ส่วนแม่ของหมอนิมให้ยกฟ้อง เนื่องจากพยานเบิกความขัดแย้งกันและเชื่อว่ารับผิดแทนลูก โดยทนายความยื่นเงินสด ๒.๕ ล้านบาท ขอประกันตัวหมอนิม แต่ศาลชั้นต้นส่งศาลอุทธรณ์พิจารณา ก่อนส่งตัวหมอนิม และทีมสังหารเข้าเรือนจำพิเศษมีนบุรี ด้านแม่ของเอ็กซ์ขอโหลิกรรมให้ ตามที่เคยเสนอข่าวไปนั้น

เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม นายสืบพงษ์ ศรีพงษ์กุล โฆษกศาลยุติธรรม อธิบายข้อกฎหมายการปล่อยชั่วคราว จากกรณีที่ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว พญ.นิธิวดี หรือหมอนิม ภูเจริญยศ และนายสันติ ทองเสม หรือนายอืด จำเลยที่ ๓ - ๔ คดีจ้างวานฆ่านายจักรกฤษณ์ พณิษย์ผาติกรรมว่า การที่ศาลจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จะต้องปรากฏเหตุอันควรเชื่อเหตุใดเหตุหนึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๑ กล่าวคือ

๑. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี
๒. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
๓. ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น
๔. ผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกันไม่น่าเชื่อถือ
๕. การปล่อยชั่วคราวจะเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาล

นายสืบพงษ์ กล่าวอีกว่า คดีนี้ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จึงไม่มีกรณีที่จำเลยที่ ๓ และที่ ๔ จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่น หรือเป็นอุปสรรคหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวนของเจ้าพนักงานหรือการดำเนินคดีในศาลตาม (๒) (๓) และ (๕)

---

* ที่มา : เว็บไซต์ข่าวสดออนไลน์, “โฆษกศาลยุติธรรม” แจงข้อกฎหมายปล่อยชั่วคราว “หมอนิม” ชี้ข้อเท็จจริงรายคดีต่างกัน, สืบค้นข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๐, ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_154738.

ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจาก

ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....*

เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาคดีของศาลล่าช้า ซึ่งสาเหตุสำคัญคือการไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี จึงสมควรมีมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี โดยให้ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราว เพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด แต่บุคคลดังกล่าวต้องมีใช่เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ทั้งนี้ ให้ผู้กำกับดูแลและผู้ถูกปล่อยตัวชั่วคราว มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย และในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยศาลหลบหนี ซึ่งต่อมาจับตัวได้และส่งตัวต่อศาลแล้ว กำหนดให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน รวมทั้งให้เจ้าหน้าที่ผู้นำจับมีสิทธิได้รับเงินรางวัลด้วย ส่วนการเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่ง เข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

โดยประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้คือ การมีกฎหมายที่กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวและการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวเพื่อให้สามารถนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาดำเนินคดีตามกฎหมายได้ ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

* ที่มา : เว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (<http://www.krisdika.go.th>)

ภาคผนวก

:

- ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....
- บันทึกวิเคราะห์สรุปลักษณะสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

(๑)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เลขรับ 3264
วันที่ 28 มี.ค. 2560
เวลา 16.39 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/ ๑๐๕๙๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วนดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๒๒๕ / ๒๐ วันที่ ๒๘ / ๓ / ๖๐
เวลา ๑๗.๕๖ น. ส่ง ๒๓ มี.ค.
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (wa002/D/ส/วค)

กลุ่มงานนิติ
รับที่ ๑๕ (น) / ๒๕๖๐
วันที่ ๒๘ / ๓ / ๖๐
เวลา ๑๗.๕๓ น.
สำนักการประชุม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราว
โดยศาล

เหตุผล

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปราม อาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการ ติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว และการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษา ในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวก็ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีใช้เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕ ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามมาตรา ๔ มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายขึ้น โดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี

มาตรา ๖ การขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๕ ให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลังและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ เมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลซึ่งหลบหนีและได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ให้ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล

มาตรา ๘ การขอรับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามมาตรา ๗ ให้ผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล โดยผู้ร้องต้องแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว และหากศาลพิจารณาเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กำหนดในระเบียบ ก.บ.ศ. โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้าผู้แจ้งความนำจับหรือเจ้าหน้าที่ผู้จับหลายราย ให้ศาลสั่งแบ่งจ่ายเงินสินบนหรือเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับเท่ากันทุกราย

ผู้ที่ได้รับเงินในลักษณะอย่างเดียวกันตามกฎหมายอื่นแล้ว ไม่มีสิทธิได้รับเงินสินบนหรือเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้

คำสั่งของศาลตามมาตรา ๗ ให้เป็นที่สุด

(๕)

มาตรา ๙ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัลแก่ผู้มีสิทธิได้รับตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญา ก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

วิธีการเบิกจ่ายและรับเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๐ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุม
ผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่มีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนีไป
ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลต้องล่าช้า ส่งผลกระทบต่อนโยบายในการป้องปราม
อาชญากรรม สาเหตุสำคัญประการหนึ่งคือการไม่มีเจ้าพนักงานกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
ให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ศาลกำหนดเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหาย
ที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ เมื่อเกิดการหลบหนีก็ไม่มีเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการ
ติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านั้นกลับมาดำเนินคดี ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดี
ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
และการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งการนำเงินค่าปรับตามคำพิพากษา
ในคดีอาญามาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในมาตรการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดบทนิยามคำว่า “เงินสินบน” “เงินรางวัล” “ผู้แจ้งความนำจับ”
“เจ้าหน้าที่ผู้จับ” และ “ก.บ.ศ.” เพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ใช้ในร่างพระราชบัญญัตินี้
(ร่างมาตรา ๓)

๒.๒ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยชั่วคราว ศาลอาจมี
คำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่ดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้ปฏิบัติตามเงื่อนไข
ที่ศาลกำหนด แต่บุคคลดังกล่าวต้องมีเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อย
ชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนด ผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของ
หลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว โดยผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว
มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่าย เว้นแต่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้หลบหนีหรือไปก่อภัยอันตราย
หรือความเสียหายขึ้นโดยผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรแก่กรณี
และกำหนดให้ผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวยื่นคำร้องเพื่อขอรับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายต่อ
ศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ศาล
มีอำนาจสั่งจ่ายค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่บุคคลดังกล่าวตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงลักษณะของ
ภารกิจและระยะเวลาที่ต้องดำเนินการ (ร่างมาตรา ๔ ถึงร่างมาตรา ๖)

๒.๓ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลหลบหนี และต่อมา มีการจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าว และได้ส่งตัวต่อศาลแล้ว ผู้แจ้งความนำจับมีสิทธิได้รับเงินสินบน และเจ้าหน้าที่ผู้จับมีสิทธิได้รับเงินรางวัล โดยให้บุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้ออกหมายปล่อยภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อศาล พร้อมทั้งแสดงพยานหลักฐานที่น่าเชื่อว่าตนเองเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินดังกล่าว หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าคำร้องดังกล่าวฟังได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งจ่ายเงินสินบนแก่ผู้แจ้งความนำจับหรือเงินรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้จับได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความยากง่ายในการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๗ และร่างมาตรา ๘)

๒.๔ การเบิกจ่ายค่าตอบแทน ค่าใช้จ่าย เงินสินบน และเงินรางวัล ให้เบิกจ่ายจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาก่อนนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน โดยวิธีการเบิกจ่ายและรับเงินดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง และประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๙)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการ ตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณา ก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา นี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)